

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2021. gada 25. martā *

[Teksts labots ar 2021. gada 3. septembra rīkojumu]

Apelācija – Konkurence – Aizliegtas vienošanās – Farmaceutiskie produkti – Antidepresantu (citaloprams) tirgus – Noligumi par izlīgumu strīdos attiecībā uz paņēmiena patentiem, kuri ir noslēgti starp oriģinālo zāļu ražotāju, kas ir šo patentu īpašnieks, un ģenērisko zāļu ražotājiem –
LESD 101. pants – Potenciāla konkurence – Konkurences ierobežojums mērķa dēļ –
Kvalifikācija – Naudas soda apmēra aprēķināšana – Tiesības uz aizstāvību –
Saprātīgs termiņš – Dokumentu zudums pagājušā laika dēļ – Vispārējs rūpības pienākums –
Regula (EK) Nr. 1/2003 – 23. panta 2. punkta otrā daļa – Naudas soda maksimālā apmēra noteikšana – Tā finanšu gada ņemšana vērā, kas ir pirms gada, kurā ir pieņemts Eiropas Komisijas lēmums – Pēdējais pilnais parastās saimnieciskās darbības gads

Lietā C-611/16 P

par apelācijas sūdzību atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 56. pantam, ko 2016. gada 25. novembrī iesniedza

Xellia Pharmaceuticals ApS, Kopenhāgena (Dānija),

Alpharma LLC, agrāk *Zoetis Products LLC*, Pārsipānija [*Parsippany*], Ņūdžersija (Amerikas Savienotās Valstis),

ko pārstāv *D. W. Hull, solicitor*,

apelācijas sūdzību iesniedzēji,

pārējie lietas dalībnieki:

[ar labojumiem, kas izdarīti ar 2021. gada 3. septembra rīkojumu] **Eiropas Komisija**, ko pārstāv *F. Castilla Contreras* un *T. Vecchi*, pārstāves, kā arī *B. Mongin* un *C. Vollrath*, pārstāvji, kam palīdz *B. Rayment, barrister*,

atbildētāja pirmajā instancē,

ko atbalsta –

* Tiesvedības valoda – angļu.

Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste, ko sākotnēji pārstāvēja *D. Guðmundsdóttir* un *Z. Lavery*, pārstāves, kā arī *D. Robertson*, pārstāvis, kam palīdz *J. Holmes, QC*, vēlāk – *D. Guðmundsdóttir*, pārstāve, kam palīdz *J. Holmes, QC*,

persona, kas iestājusies lietā apelācijas tiesvedībā,

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Vilars [*M. Vilaras*], tiesneši D. Švābi [*D. Šváby*] (referents), S. Rodins [*S. Rodin*], K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] un P. Dž. Švirebs [*P. G. Xuereb*],

ģenerāladvokāte: J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretāri: M. Aleksejevs [*M. Aleksejev*], nodaļas vadītājs, un S. Stremholma [*C. Strömholm*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2019. gada 24. janvāra tiesas sēdi,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokātes uzklaušīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Ar apelācijas sūdzību *Xellia Pharmaceuticals ApS* un *Alpharma LLC* lūdz atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2016. gada 8. septembra spriedumu *Xellia Pharmaceuticals* un *Alpharma/Komisija* (T-471/13, nav publicēts, turpmāk tekstā – “pārsūdzētais spriedums”, EU:T:2016:460), ar ko ir noraidīta to prasība, pirmkārt, daļēji atcelt Eiropas Komisijas Lēmumu C(2013) 3803 *final* (2013. gada 19. jūnijs) par procedūru saskaņā ar [LESD] 101. pantu un EEZ līguma 53. pantu (lieta AT/39226 – *Lundbeck*; turpmāk tekstā – “apstrīdētais lēmums”) un, otrkārt, samazināt tiem ar šo lēmumu noteiktā naudas soda apmēru.

Atbilstošās tiesību normas

Regula (EK) Nr. 1/2003

- 2 Padomes Regulas (EK) Nr. 1/2003 (2002. gada 16. decembris) par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [LESD 101. un 102.] pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), 17. panta “Izmeklēšana attiecībā uz ekonomikas nozarēm un līgumu veidiem” 1. punkta pirmajā daļā ir paredzēts:

“Ja tirdzniecības attīstība starp dalībvalstīm, cenu neelastība vai citi apstākļi liek domāt, ka konkurence [iekšējā] tirgū ir iespējami ierobežota vai traucēta, Komisija var veikt savu izmeklēšanu attiecībā uz konkrētu ekonomikas nozari vai atsevišķu līguma veidu dažādās nozarēs. Šīs izmeklēšanas gaitā Komisija var pieprasīt attiecīgajiem uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām sniegt informāciju, kas vajadzīga, lai īstenotu [LESD 101. un 102.] pantu, un var veikt pārbaudes, kas vajadzīgas minētajā nolūkā.”

3 Šīs regulas 21. panta 3. punktā ir noteikts:

“Lēmumu, kas pieņemts saskaņā ar 1. punktu, nevar izpildīt bez iepriekšēja pilnvarojuma no attiecīgās dalībvalsts tiesu iestādes. Valsts tiesu iestāde kontrolē, lai Komisijas lēmums ir autentisks un lai paredzētie piespiedu līdzekļi nav patvaļīgi vai pārmērīgi, jo īpaši ņemot vērā tā pārkāpuma nopietnību, par kuru ir aizdomas, savāko pierādījumu nopietnību, attiecīgā uzņēmuma iesaistīšanos un pamatotu iespējamību, ka uzņēmējdarbības grāmatvedības un citi dokumenti, kuri saistīti ar pārbaudes priekšmetu, tiek turēti telpās, attiecībā uz kurām pieprasīts pilnvarojums. Valsts tiesu iestāde var tieši vai ar dalībvalsts konkurences iestādes starpniecību prasīt Komisijai tādus sīkus paskaidrojumus par minētajiem elementiem, kas ir vajadzīgi, lai atļautu tās kontroli attiecībā uz paredzēto piespiedu līdzekļu proporcionalitāti.

Tomēr valsts tiesu iestāde nedrīkst apšaubīt pārbaudes vajadzību vai pieprasīt, lai tai tiek sniegta informācija, kas ir Komisijas lietas materiālos. Komisijas lēmuma likumību var pārskatīt vienīgi Eiropas Kopienų Tiesa.”

4 Minētās regulas 23. panta 2. punktā ir paredzēts:

“Komisija ar lēmumu var uzlikt soda naudas [naudas sodus] uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām, ja tās tiši vai nolaidības dēļ:

a) pārkāpj [LESD 101. vai 102.] pantu vai

[..]

Attiecībā uz katru uzņēmumu un uzņēmumu apvienību, kas piedalās pārkāpumā, soda nauda [naudas sods] nepārsniedz 10 % no tās kopējā apgrozījuma iepriekšējā uzņēmējdarbības [finanšu] gadā.

[..]”

2006. gada Pamatnostādnes naudas soda aprēķināšanai

5 Pamatnostādņu naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas (EK) Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu (OV 2006, C 210, 2. lpp.; turpmāk tekstā – “2006. gada Pamatnostādnes naudas soda aprēķināšanai”), 19.–22. un 37. punktā ir noteikts:

“19. Naudas soda pamatsumma atbilst pārdošanas apjoma daļai, ko nosaka atkarībā no pārkāpuma smaguma pakāpes, reizinot to ar gadu skaitu, kuru gaitā izdarīts pārkāpums.

20. Smaguma novērtējums būtu jāveic katrā gadījumā atsevišķi visiem pārkāpumu veidiem, ņemot vērā visus lietas apstākļus.

21. Vispārējais princips ir tāds, ka pārdošanas apjoma daļu nosaka limenī, kas nepārsniedz 30 % no visa pārdošanas apjoma.

22. Lai izlemtu, vai konkrētajā gadījumā pārdošanas apjoma daļai jāatrodas minētā diapazona sākumā vai beigās, Komisija ņem vērā vairākus faktorus, piemēram, pārkāpuma veidu, visu attiecīgo dalībnieku kopējo tirgus daļu, pārkāpuma izdarīšanas ģeogrāfisko teritoriju un to, vai pārkāpums jau ir īstenots vai vēl ne.

[..]

37. Lai gan šīs pamatnostādnes sniedz vispārēju metodiku naudas soda noteikšanai, konkrētie lietas apstākļi vai vajadzība panākt preventīvu iedarbību var attaisnot Komisijas novirzīšanos no šīs metodikas vai no 21. punktā minētajiem ierobežojumiem.”

2008. gada 15. janvāra lēmums, ar ko ir sāкта izmeklēšana farmācijas nozarē

6 Komisijas 2008. gada 15. janvāra lēmuma sākt izmeklēšanu attiecībā uz farmācijas nozari saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1/2003 17. pantu (lieta Nr. COMP/D2/39.514) (turpmāk tekstā – “2008. gada 15. janvāra lēmums sākt izmeklēšanu attiecībā uz farmācijas nozari”) 3.–5., kā arī 8. apsvērums ir formulēts šādi:

“(3) Daži apstākļi, kas ir saistīti ar konkurenci, kuru vispārīgi rada inovatīvas un ģenēriskās zāles, liek domāt, ka konkurence farmācijas nozarē Eiropā var tikt ierobežota vai traucēta, piemēram, inovāciju samazināšanās, ņemot vērā tirgū ienākušo jauno zāļu skaitu, kā arī ģenērisko zāļu piegādātāju novēlota ienākšana tirgū.

(4) Daži fakti norāda uz to, ka pastāv tāda farmācijas nozares piegādātāju komercprakse, tostarp it īpaši patentu iegūšana vai to izmantošana, kas varētu kalpot nevis inovāciju aizsargāšanai, bet gan inovatīvu un/vai ģenērisko zāļu radītas konkurences kavēšanai; tiesvedības, kas varētu būt ļaunprātīgas, kā arī nolīgumi, kuriem var būt slepens raksturs.

(5) Šāda prakse var izraisīt konkurences izkropļojumus, ja tā tirgū jau esošos zāļu piegādātājus nepamatoti aizsargā no konkurences, ko rada inovatīvas vai ģenēriskās zāles, piemēram, tāpēc, ka *de facto* ir paplašināta patenta piešķirtā aizsardzība, izmantojot vienpusēju rīcību vai nolīgumus. Šāda prakse var ierobežot patērētāju izvēli, samazināt ekonomiskos stimulus ieguldīt jaunu produktu izpētē un attīstīšanā un apdraudēt publiskās un privātās nozares veselības aprūpes budžetus.

[..]

(8) Tā kā izmeklēšana saistībā ar farmācijas nozari norāda uz to, ka pastāv iespējami pret konkurenci vērsti nolīgumi vai darbības vai dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, Komisija vai attiecīgā gadījumā valsts konkurences iestādes var paredzēt veikt atbilstošus pasākumus, lai atjaunotu konkurenci nozarē, it īpaši uzsākot izmeklēšanas attiecībā uz atsevišķām vienībām, kas varētu būt par pamatu lēmumu pieņemšanai atbilstoši [LESD 101.] un/vai [102.] pantam.”

Tiesvedības priekšvēsture

7 Šī apelācijas sūdzība iekļaujas sešu saistītu apelācijas sūdzību kopumā, kas ir vērstas pret sešiem Vispārējās tiesas spriedumiem, kuri tika pasludināti, izskatot prasības atcelt apstrīdēto lēmumu, proti, papildus šai apelācijas sūdzībai ir iesniegta apelācijas sūdzība lietā C-586/16 P (*Sun Pharmaceutical Industries un Ranbaxy (UK)*/Komisija) par 2016. gada 8. septembra spriedumu *Sun Pharmaceutical Industries un Ranbaxy (UK)*/Komisija (T-460/13, nav publicēts, EU:T:2016:453), apelācijas sūdzība lietā C-588/16 P (*Generics (UK)*/Komisija) par 2016. gada 8. septembra spriedumu *Generics (UK)*/Komisija (T-469/13, nav publicēts, EU:T:2016:454), apelācijas sūdzība lietā C-591/16 P (*Lundbeck*/Komisija) par 2016. gada 8. septembra spriedumu

Lundbeck/Komisija (T-472/13, EU:T:2016:449), apelācijas sūdzība lietā C-601/16 P (*Arrow Group* un *Arrow Generics/Komisija*) par 2016. gada 8. septembra spriedumu *Arrow Group* un *Arrow Generics/Komisija* (T-467/13, nav publicēts, EU:T:2016:450), kā arī apelācijas sūdzība lietā C-614/16 P (*Merck/Komisija*) par 2016. gada 8. septembra spriedumu *Merck/Komisija* (T-470/13, nav publicēts, EU:T:2016:452).

8 Tiesvedības priekšvēsture pārsūdzētā sprieduma 1.–38. punktā ir izklāstīta šādi:

“Sabiedrības, uz kurām attiecas šī lieta

- 1 *H. Lundbeck A/S* (turpmāk tekstā – “*Lundbeck*”) ir saskaņā ar Dānijas tiesībām dibināta sabiedrība, kas kontrolē sabiedrību grupu, kura specializējas farmaceitisko produktu, kas paredzēti pataloģiju, kuras skar centrālo nervu sistēmu, tostarp depresijas, ārstēšanai, izpētē, izstrādē, ražošanā, mārketingā, pārdošanā un izplatīšanā.
- 2 *Lundbeck* ir oriģinālo zāļu uzņēmums, proti, uzņēmums, kurš savu darbību koncentrē uz jaunu zāļu izpēti un to tirdzniecību.
- 3 *Alpharma Inc.* bija sabiedrība, kas dibināta saskaņā ar ASV tiesībām un kas pasaules mērogā darbojās farmācijas nozarē, it īpaši saistībā ar ģenēriskajām zālēm. Līdz 2008. gada decembrim to kontrolēja Norvēģijas sabiedrība *A.L. Industrier AS*. Pēc tam to iegādājās Apvienotās Karalistes farmācijas uzņēmums, kuru savukārt iegādājās ASV farmācijas uzņēmums. Šo reorganizāciju gaitā *Alpharma Inc.* vispirms 2010. gada aprīlī kļuva par *Alpharma LLC* un vēlāk, 2013. gada 15. aprīlī – par *Zoetis Products LLC* (turpmāk tekstā – “*Zoetis*”), visbeidzot, 2015. gada 6. jūlijā – no jauna par *Alpharma LLC*.
- 4 *Alpharma Inc.* pilnībā kontrolēja *Alpharma ApS*, kas ir saskaņā ar Dānijas tiesībām dibināta sabiedrība, kurai bija vairāki meitasuzņēmumi Eiropas Ekonomikas zonā (EEZ) (turpmāk tekstā kopā – “*Alpharma* grupa”). Pēc vairākām restrukturizācijām 2008. gada 31. martā *Alpharma ApS* kļuva par *Axellia Pharmaceuticals ApS*, kas 2010. gadā tika pārdēvēta par *Xellia Pharmaceuticals ApS* [..].

Attiecīgais produkts un ar to saistītie patenti

- 5 Produkts, uz kuru attiecas šī lieta, ir antidepresants, kas satur aktīvo farmaceitisko vielu (turpmāk tekstā – “AFV”) ar nosaukumu citaloprams.
- 6 1977. gadā *Lundbeck* Dānijā iesniedza patenta pieteikumu attiecībā uz AFV citalopramu, kā arī attiecībā uz diviem paņēmieniem – alkilēšanu un cianēšanu, ko izmanto minētās AFV ražošanā. Patenti attiecībā uz šo AFV un abiem paņēmieniem [..] laikā no 1977. līdz 1985. gadam tika izsniegti Dānijā un vairākās Rietumeiropas valstīs.
- 7 Attiecībā uz EEZ aizsardzības, kas izriet no [šiem patentiem], kā arī attiecīgā gadījumā no papildu aizsardzības sertifikātiem (turpmāk tekstā – “PAS”), kas paredzēti Padomes 1992. gada 18. jūnija Regulā (EEK) Nr. 1768/92 par papildu aizsardzības sertifikāta izstrādi zālēm (OV [1992,] L 182, 1. lpp.), termiņš beidzās laikā no 1994. gada (Vācijā) līdz 2003. gadam (Austrijā). Konkrēti Apvienotajā Karalistē šo patentu termiņš beidzās 2002. gada janvārī.

- 8 Laika gaitā *Lundbeck* izstrādāja citus, efektīvākus citaloprama ražošanas paņēmienus, attiecībā uz kuriem tas pieteica un bieži arī saņēma patentus vairākās EEZ valstīs, kā arī Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijā (*WIPO*) un Eiropas Patentu iestādē (*EPI*).
- 9 Pirmkārt, 2000. gada 13. martā *Lundbeck* iesniedza Dānijas iestādēm patenta pieteikumu saistībā ar citaloprama ražošanas paņēmieni, kas paredzēja izmantoto sāļu attīrīšanas metodi, veicot kristalizāciju. Tādi paši pieteikumi tika iesniegti citās EEZ valstīs, kā arī *WIPO* un *EPI*. 2002. gada pirmajā pusē *Lundbeck* vairākās dalībvalstīs saņēma patentus, kas aizsargā paņēmieni, kurā tiek izmantota kristalizācija (turpmāk tekstā – “patenti saistībā ar kristalizāciju”), tostarp 2002. gada 30. janvārī – attiecībā uz Apvienoto Karalisti un 2002. gada 11. februārī – attiecībā uz Dāniju. *EPI* patenta saistībā ar kristalizāciju izsniedza 2002. gada 4. septembrī. Turklāt Nīderlandē 2000. gada 6. novembrī *Lundbeck* jau bija saņēmis funkcionālo modeli saistībā ar šo paņēmieni [..], proti, sešus gadus derīgu patenta, kas piešķirts, neveicot iepriekšēju pārbaudi.
- 10 Otrkārt, 2001. gada 12. martā *Lundbeck* [Lielbritānijas un Ziemeļīrijas] Apvienotās Karalistes iestādēm iesniedza patenta pieteikumu saistībā ar citaloprama ražošanas paņēmieni, kas paredzēja izmantoto sāļu attīrīšanas metodi, veicot plēves destilāciju. 2001. gada 3. oktobrī Apvienotās Karalistes iestādes piešķīra *Lundbeck* patenta attiecībā uz minēto plēves destilācijas paņēmieni (turpmāk tekstā – “patents saistībā ar plēves destilāciju”). Taču 2004. gada 23. jūnijā šis patents tika atcelts, jo nepastāvēja novitāte attiecībā pret citu *Lundbeck* patenta.
- 11 Visbeidzot, 2002. gada vidū vai 2003. gada sākumā *Lundbeck* paredzēja izlaist jaunu antidepresantu *Cipralex*, kura pamatā būtu AFV ar nosaukumu escitaloprams (vai S-citaloprams). Šis jaunās zāles bija paredzētas tiem pašiem pacientiem, kurus varētu ārstēt ar *Lundbeck* patentētajām zālēm *Cipramil*, kuru pamatā ir AFV citaloprams. AFV escitaloprams bija aizsargāts ar patentiem, kuri bija derīgi vismaz līdz 2012. gadam.

Nolīgums, ko Lundbeck noslēdzis ar Alparma grupu, un citi saistītie apstākļi

- 12 2002. gadā *Lundbeck* saistībā ar citalopramu noslēdza sešus nolīgumus (turpmāk tekstā – “strīdīgie nolīgumi”) ar uzņēmumiem, kuri darbojas ģenērisko zāļu ražošanas vai pārdošanas jomā (turpmāk tekstā – “ģenērisko [zāļu ražotāji]”), tostarp ar *Alparma* grupu.
- 13 Šajā gadījumā aplūkojamo nolīgumu (turpmāk tekstā – “strīdīgais nolīgums”) *Lundbeck* un *Alparma ApS* noslēdza 2002. gada 22. februārī uz laikposmu no šī datuma līdz 2003. gada 30. jūnijam (turpmāk tekstā – “atbilstošais laikposms”).
- 14 Pirms šī nolīguma noslēgšanas 2002. gada janvārī *Alparma* grupa no *Alfred E. Tiefenbacher GmbH & Co.* (turpmāk tekstā – “*Tiefenbacher*”) nopirka ģenēriskā citaloprama, kas izstrādāts no AFV, kuru ražoja Indijas sabiedrība *Cipla*, tablešu krājumus un bija pasūtījis vēl.
- 15 Attiecībā uz strīdīgā nolīguma preambulu (turpmāk tekstā – “preambula”) tostarp ir jānorāda, ka:
 - pirmajā apsvērumā ir atgādināts, ka “*Lundbeck* pieder intelektuālā īpašuma tiesības, kas ietver it īpaši patentus attiecībā uz AFV “Citaloprama” (visā nolīguma tekstā ir rakstīts ar lielo burtu “c”) ražošanu [..], tostarp šā nolīguma A pielikumā [..] minētos patentus”;

- otrajā apsvērumā ir norādīts, ka *Lundbeck* ražo un pārdod “Citalopramu” saturošus farmaceitiskus produktus visās dalībvalstīs, kā arī Norvēģijā un Šveicē, un visas šīs valstis kopā ir definētas kā “Teritorija”;
- trešajā un ceturtajā apsvērumā ir minēts fakts, ka *Alpharma* grupa “Teritorijā” ir ražojusi vai iegādājusies “Citalopramu” saturošus farmaceitiskos produktus un tas ir noticis bez *Lundbeck* piekrišanas;
- piektajā un sestajā apsvērumā ir norādīts fakts, ka *Lundbeck* attiecībā uz *Alpharma* grupas produktiem ir veicis laboratorijas testus, kuru rezultāti [*Lundbeck*] deva būtisku pamatu uzskatīt, ka ar ražošanas metodēm, kas izmantotas šo produktu izgatavošanā, tiek pārkāptas tā intelektuālā īpašuma tiesības;
- septītajā apsvērumā ir atgādināts, ka 2002. gada 31. janvārī *Lundbeck* iesniedza prasību Apvienotās Karalistes tiesā (turpmāk tekstā – “prasība par patenta pārkāpumu AK”), lai panāktu aizliegumu “*Alpharma* grupai pārdot produktus, kas satur Citalopramu, jo ir pārkāptas *Lundbeck* intelektuālā īpašuma tiesības”;
- astotajā apsvērumā ir norādīts, ka *Alpharma* grupa atzīst, ka *Lundbeck* konstatējumi ir pareizi, un apņemas nelaist tirgū “šādus produktus”;
- devītajā un desmitajā apsvērumā ir precizēts, ka *Lundbeck*:
 - “apņemas pārskaitīt *Alpharma* [grupai] kompensāciju, lai izvairītos no strīda saistībā ar patentiem”, kura iznākums nevar tikt pilnīgi droši paredzēts un kas būtu dārgs un laikietilpīgs;
 - “lai atrisinātu strīdu, apņemas nopirkt no *Alpharma* [grupas] visus Citalopramu saturošo produktu krājumus un izmaksāt [tam] kompensāciju par šiem produktiem”.

16 Attiecībā uz strīdīgā nolīguma pamattekstu it īpaši ir jānorāda, ka:

- [strīdīgā nolīguma] 1.1. punktā ir noteikts, ka *Alpharma* grupa un tās meitasuzņēmumi “atceļ, izbeidz un atturas veikt jebkuru Citalopramu saturošo farmaceitisko produktu importēšanu, [...] ražošanu [...] vai pārdošanu Teritorijā [...] [attiecīgajā laikposmā]” un ka *Lundbeck* atsauc prasību par patenta pārkāpumu AK;
- tajā pašā punktā ir precizēts, ka tas neattiecas uz “jebkuriem escitalopramu saturošiem produktiem”;
- 1.2. punktā ir paredzēts, ka “gadījumā, ja tiek pārkāpta kāda no [strīdīgā nolīguma 1.1. punktā] noteiktajām saistībām, vai pēc *Lundbeck* pieprasījuma *Alpharma* [grupa] [...] brīvprātīgi piekritīs tam, lai uz to tiktu attiecināts jebkuras Teritorijā esošas valsts jebkuras kompetentās tiesas izdots rīkojums par pagaidu aizliegumu”, un ka *Lundbeck* šādu rīkojumu varēs saņemt, nesniedzot nekādu garantiju;
- 1.3. punktā ir precizēts: kā kompensāciju par saistībām, kas paredzētas šajā nolīgumā, un lai izvairītos no tiesvedības izmaksām un ilguma, *Lundbeck* maksā *Alpharma* grupai

12 miljonus ASV dolāru (USD), no kuriem 11 miljonus par “Citalopramu” saturošajiem *Alpharma* grupas produktiem, ko izmaksā trīs daļās pa 4 miljoniem, attiecīgi 2002. gada 31. martā, 2002. gada 31. decembrī un 2003. gada 30. jūnijā;

- 2.2. punktā ir noteikts, ka vēlākais līdz 2002. gada 31. martam *Alpharma* grupai ir jāpiegādā *Lundbeck* visi produkti, kas satur “Citalopramu”, krājumi, kas tā rīcībā ir šajā datumā, proti, 9,4 miljoni tablešu, kuri jau bija tā īpašumā laikā, kad tika noslēgts strīdīgais nolīgums, un 16 miljoni tablešu, kurus tas bija pasūtījis.

17 [Strīdīgā nolīguma] A pielikumā ir ietverts to 28 pieteikumu par intelektuālā īpašuma tiesībām saraksts, kurus *Lundbeck* iesniedza pirms [šī nolīguma] parakstīšanas un no kuriem deviņi minētajā datumā jau bija apmierināti. Šis intelektuālā īpašuma tiesības attiecās uz AFV citaloprama ražošanas paņēmieniem, uz kuriem attiecas patenti saistībā ar kristalizāciju un [patenti saistībā ar] plēves destilāciju.

18 Turklāt ir jāprecizē, ka 2002. gada 2. maijā kāda Apvienotās Karalistes tiesa izdeva piekrišanas rīkojumu, kurā ir paredzēts, ka prasības par patenta pārkāpumu AK tiesvedība ir apturēta, jo ir noslēgts nolīgums starp *Lundbeck* un tostarp *Alpharma* grupu, saskaņā ar kuru pēdējā minētā “atcels, izbeigs un atturēsies jebkādā veidā importēt, [..] ražot [..] vai pārdot [dalībvalstīs], Norvēģijā un Šveicē (“Attiecīgās teritorijas”) farmaceutiskos produktus, kuri satur citalopramu, kas izgatavots, izmantojot paņēmienus, tiesības uz kuriem ir pieteiktas [patentā saistībā ar kristalizāciju un patentā saistībā ar plēves destilāciju, kurus ir izsniegušas Apvienotās Karalistes iestādes,] vai jebkurā citā līdzvērtīgā patentā, kurš ir saņemts vai pieprasīts Attiecīgajās teritorijās līdz 2003. gada 30. jūnijam” [..].

Komisijas īstenotās darbības farmācijas nozarē un administratīvais process

19 2003. gada oktobrī *Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen (KFST)*, Dānijas Konkurences un patērētāju aizsardzības iestāde) informēja Komisiju par attiecīgo nolīgumu pastāvēšanu.

20 Tā kā lielākā daļa no tiem attiecās uz visu EEZ vai katrā ziņā uz citām dalībvalstīm, ne tikai Dānijas Karalisti, tika nolemts, ka Komisija pārbaudīs to saderīgumu ar konkurences tiesībām, savukārt *KFST* neturpinās šā jautājuma izskatīšanu.

21 Laikā no 2003. līdz 2006. gadam Komisija *Lundbeck* un citu uzņēmumu, kuri darbojas farmācijas nozarē, telpās veica pārbaudes [..] Regulas [Nr. 1/2003] 20. panta 4. punkta izpratnē. Tāpat tā nosūtīja *Lundbeck* un vēl citai sabiedrībai informācijas pieprasījumus minētās regulas 18. panta 2. punkta izpratnē.

22 2008. gada 15. janvārī Komisija saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1/2003 17. pantu pieņēma lēmumu sākt izmeklēšanu attiecībā uz farmācijas nozari (Lieta COMP/D 2/39514). Šā lēmuma vienīgajā pantā bija precizēts, ka veicamā izmeklēšana attiecoties uz cilvēkiem paredzēto inovatīvu un ģenērisku zāļu ieviešanu tirgū.

23 2009. gada 8. jūlijā Komisija pieņēma paziņojumu, kurā bija izklāstīts tās izmeklēšanas ziņojuma attiecībā uz farmācijas nozari kopsavilkums. Šā paziņojuma “tehniskajā pielikumā” bija iekļauts pilns minētā izmeklēšanas ziņojuma teksts kā Komisijas darba dokuments, kurš pieejams vienīgi [angļu valodā].

24 Komisija 2010. gada 7. janvārī uzsāka procedūru attiecībā uz *Lundbeck*.

25 2010. gadā un 2011. gada pirmajā pusē Komisija nosūtīja informācijas pieprasījumus *Lundbeck* un citām sabiedrībām, kuras bija attiecīgo nolīgumu puses, tostarp *Alpharma* grupai.

26 2012. gada 24. jūlijā Komisija uzsāka procedūru it īpaši attiecībā uz ģenērisko [zāļu ražotājiem], kas bija attiecīgo nolīgumu puses, un nosūtīja tiem, kā arī *Lundbeck* paziņojumu par iebildumiem.

[..]

30 2013. gada 19. jūnijā Komisija pieņēma [apstrīdēto] lēmumu.

[Apstrīdētais] lēmums

31 [Apstrīdētajā] lēmumā Komisija ir secinājusi, ka strīdīgie nolīgumi tāpat kā pārējie attiecīgie nolīgumi ir uzskatāmi par konkurences ierobežojumiem mērķa dēļ LESD 101. panta 1. punkta un [1992. gada 2. maija Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu (OV 1994, L 1, 3. lpp.)] 53. panta 1. punkta izpratnē, ko ir īstenojis *Lundbeck*, kā arī *Alpharma ApS*, *Alpharma Inc.* un *A.L. Industrier* ([apstrīdētā] lēmuma 1. panta 3. punkts).

32 Kā tas izriet no [apstrīdētā] lēmuma 1087. apsvērumā sniegtā kopsavilkuma šajā nolūkā, Komisija [ir balstījies] tostarp uz šādiem elementiem:

- strīdīgā nolīguma noslēgšanas brīdī *Lundbeck* un *Alpharma* grupa vairākās EEZ valstīs bija vismaz potenciāli konkurenti;
- *Lundbeck* saskaņā ar šo nolīgumu pārskaitīja *Alpharma* grupai ievērojamus līdzekļus;
- šis līdzekļu pārskaitījums bija saistīts ar to, ka *Alpharma* grupa piekrita minētajā nolīgumā noteiktajiem ierobežojumiem savai ienākšanai tirgū, it īpaši ar *Alpharma* grupas apņemšanos attiecīgajā laikposmā EEZ nepārdot nekādu ģenērisko citalopramu;
- šis līdzekļu pārskaitījums pēc būtības atbilda peļņai, kādu *Alpharma* grupa būtu varējusi saņemt, ja tā sekmīgi ienāktu tirgū;
- *Lundbeck* nebūtu varējis šādus ierobežojumus panākt, piemērojot patentu saistībā ar kristalizāciju un [patentu] saistībā ar plēves destilāciju (turpmāk tekstā – “jaunie *Lundbeck* [paņēmiena] patenti”), ņemot vērā, ka saistības, kādas bija noteiktas *Alpharma* grupai saskaņā ar strīdīgo nolīgumu, pārsniedza tiesības, kādas ir piešķirtas paņēmiena patentu īpašniekam;
- strīdīgajos nolīgumos nebija paredzēta nekāda *Lundbeck* apņemšanās atturēties no prasības par patenta pārkāpumu celšanas pret *Alpharma* grupu gadījumā, ja pēdējā minētā pēc strīdīgā nolīguma termiņa beigām ar ģenērisko citalopramu ienāktu tirgū.

33 Komisija visām strīdīgo nolīgumu pusēm noteica arī naudas sodus. Šim nolūkam tā izmantoja [2006. gada Pamatnostādnes naudas soda aprēķināšanai]. Attiecībā uz *Lundbeck* Komisija izmantoja vispārīgo metodoloģiju, kas aprakstīta [šajās pamatnostādnēs], pamatojoties uz attiecīgā produkta pārdevumu vērtību, ko īstenojis šis uzņēmums ([apstrīdētā] lēmuma preambulas 1316.–1358. apsvērumi), savukārt attiecībā uz citām attiecīgo nolīgumu pusēm,

proti, ģenērisko [zāļu ražotājiem], tā izmantoja iespēju, kas paredzēta minēto pamatnostādņu 37. punktā, proti, atkāpties no šīs metodoloģijas, ņemot vērā lietas īpatnības saistībā ar šīm pusēm ([apstrīdētā] lēmuma preambulas 1359. apsvērums).

- 34 Tādējādi attiecībā uz attiecīgo nolīgumu pusēm, kas nav *Lundbeck*, tostarp *Alpharma* grupu, Komisija ir uzskatījusi, ka, lai noteiktu naudas soda pamatsummu un nodrošinātu tam pietiekamu preventīvu iedarbību, ir jāņem vērā summu, kuras *Lundbeck* tām ir pārskaitījis saskaņā ar attiecīgajiem nolīgumiem, vērtība, turklāt nenošķirot pārkāpumus atkarībā no to veida vai ģeogrāfiskās teritorijas vai atkarībā no attiecīgo uzņēmumu tirgus daļām – faktor[i], kuri ir minēti vienīgi pilnīguma labad ([apstrīdētā] lēmuma preambulas 1361. apsvērums).
- 35 Attiecībā uz *Alpharma* grupu Komisija uzskatīja, ka summas, kuras *Lundbeck* tai ir samaksājis, ir 11,1 miljons USD, kas ir līdzvērtīgi 11,7 miljoniem EUR saskaņā ar vidējo maiņas valūtas maiņas kursu 2002. gadā. Šo summu veidoja, pirmkārt, 10,1 miljons USD par *Alpharma* grupas citaloprama krājumu iegādi, ņemot vērā samazinājumu 900 000 USD apmērā, kas tika piemērots maksājuma daļai, kuru *Lundbeck* veica 2002. gada 31. decembrī (skat. [pārsūdzētā sprieduma] 16. punkta ceturto ievilkumu), tāpēc, ka saņemto tablešu skaits bija mazāks nekā tas, par ko bija panākta vienošanās, un, otrkārt, 1 miljons USD, ņemot vērā tiesāšanās izdevumus, no kuriem esot izdevies izvairīties, noslēdzot strīdīgo nolīgumu ([apstrīdētā] lēmuma preambulas 545., 547., 1071. un 1374. apsvērums un 1867. zemsvītras piezīme).
- 36 Ņemot vērā izmeklēšanas kopējo ilgumu, Komisija piemēroja 10 % samazinājumu naudas soda summām, kas noteiktas visiem [apstrīdētā] lēmuma adresātiem ([apstrīdētā] lēmuma preambulas 1349. un 1380. apsvērums).
- 37 Visbeidzot, Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta otro daļu, saskaņā ar kuru katram uzņēmumam, kurš ir piedalījies pārkāpumā, uzliktais naudas sods nepārsniedz 10 % no tā kopējā apgrozījuma iepriekšējā uzņēmējdarbības gadā, Komisija atsevišķi piemēroja [*Xellia Pharmaceuticals*], *Zoetis* un *A.L. Industrier*, jo [apstrīdētā] lēmuma pieņemšanas laikā šīs sabiedrības vairs neietilpa vienā un tajā pašā uzņēmumā ([apstrīdētā] lēmuma preambulas 1384. apsvērums). Attiecībā uz *A.L. Industrier* Komisija ņēma vērā apgrozījumu, kas gūts 2011. gadā, nevis 2012. [gadā], jo tā uzskatīja, ka dati par 2012. [gadu] neattiecas uz parastās saimnieciskās darbības gadu ([apstrīdētā] lēmuma preambulas 1386. un 1387. apsvērums).
- 38 Ņemot vērā šos apsvērumus, Komisija noteica naudas sodu 10 530 000 EUR apmērā solidāri [*Xellia Pharmaceuticals*] un *Zoetis*, bet *A.L. Industrier* solidārā atbildība tika ierobežota ar 43 216 EUR ([apstrīdētā] lēmuma preambulas 1396. apsvērums un 2. panta 3. punkts.)”

Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētais spriedums

- 9 Ar dokumentu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2013. gada 28. augustā, *Xellia Pharmaceuticals* (turpmāk tekstā – “*Xellia*”) un *Zoetis*, kas ir kļuvis par *Alpharma LCC*, cēla prasību daļēji atcelt apstrīdēto lēmumu un samazināt naudas sodu, kuru tiem ir noteikusi Komisija.
- 10 Prasības pamatojumam *Xellia* un *Zoetis* ir izvirzījuši astoņus pamatus, no kuriem pirmais būtībā attiecas uz acīmredzamu kļūdu vērtējumā saistībā ar to, kā Komisija ir interpretējusi strīdīgā nolīguma tvērumu, otrais – uz tiesību kļūdu un kļūdu vērtējumā saistībā ar *Alpharma* grupas kvalifikāciju par *Lundbeck* potenciālu konkurentu, trešais – uz acīmredzamu kļūdu vērtējumā

saistībā ar strīdīgā nolīguma kvalifikāciju par “konkurences ierobežojumu mērķa dēļ”, ceturtais – uz tiesību kļūdu saistībā ar konstatējumu par šāda ierobežojuma esamību, lai gan šī nolīguma tvērums atspoguļo izslēgšanas spēju, kas ir raksturīga jaunajiem *Lundbeck* paņēmiena patentiem, piektais – uz tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, sestais – uz nediskriminācijas principa pārkāpumu, jo *Zoetis* ir apstrīdētā lēmuma adresāts, septītais – uz kļūdām, kas skar tiem noteiktā naudas soda apmēra aprēķinu, un astotais – uz acīmredzamu kļūdu vērtējumā, kas ir saistīta ar tās naudas soda daļas maksimālā apmēra noteikšanu, kuras kopparādnieks ir *A.L. Industrier*.

- 11 Ar pārsūdzēto spriedumu Vispārējā tiesa šo prasību noraidīja kopumā.

Tiesvedība Tiesā

- 12 Ar dokumentu, kas Tiesas kancelejā iesniegts 2016. gada 25. novembrī, *Xellia* un *Alpharma LLC* (turpmāk tekstā – apelācijas sūdzības iesniedzēji) iesniedza šo apelācijas sūdzību.
- 13 Ar dokumentiem, kas Tiesas kancelejā iesniegti 2017. gada 28. jūlijā, Apvienotā Karaliste lūdza atļauju iestāties lietā Komisijas prasījumu atbalstam šajā lietā, kā arī lietās C-586/16 P (*Sun Pharmaceutical Industries* un *Ranbaxy (UK)*/Komisija), C-588/16 P (*Generics (UK)*/Komisija), C-601/16 P (*Arrow Group* un *Arrow Generics*/Komisija) un C-614/16 P (*Merck*/Komisija), kas ir minētas šī sprieduma 7. punktā. Ar 2017. gada 25. oktobra rīkojumiem *Sun Pharmaceutical Industries* un *Ranbaxy (UK)*/Komisija (C-586/16 P, nav publicēts, EU:C:2017:831), *Generics (UK)* /Komisija (C-588/16 P, nav publicēts, EU:C:2017:829), *Arrow Group* un *Arrow Generics*/Komisija (C-601/16 P, nav publicēts, EU:C:2017:826), *Xellia Pharmaceuticals* un *Alpharma*/Komisija (C-611/16 P, nav publicēts, EU:C:2017:825) un *Merck*/Komisija (C-614/16 P, nav publicēts, EU:C:2017:828) Tiesas priekšsēdētājs šos lūgumus apmierināja. Tomēr, ņemot vērā it īpaši Tiesas priekšsēdētāja 2017. gada 5. jūlija rīkojumu *Lundbeck*/Komisija (C-591/16 P, nav publicēts, EU:C:2017:532), viņš attiecībā uz šo dalībvalsti visās šajās lietās nodrošināja konfidencialitāti īpaši attiecībā uz apstrīdētā lēmuma konfidenciālo versiju, līdz ar to Apvienotajai Karalistei tika paziņota tikai tā nekonfidenciālā versija.
- 14 2018. gada 27. novembrī Tiesa nolēma, ka šī lieta tiks nodota ceturtajai palātai, kurai ir jāpieņem nolēmums pēc tiesas sēdes mutvārdu paskaidrojumu uzklaušīšanai, kas ir kopīga šai lietai un lietām C-586/16 P (*Sun Pharmaceutical Industries* un *Ranbaxy (UK)*/Komisija), C-588/16 P (*Generics (UK)*/Komisija), C-591/16 P (*Lundbeck*/Komisija), C-601/16 P (*Arrow Group* un *Arrow Generics*/Komisija) un C-614/16 P (*Merck*/Komisija), kā arī pēc ģenerāladvokātes secinājumu uzklaušīšanas.
- 15 Pamatojoties uz Tiesas Reglamenta 61. panta 2. punktu, 2018. gada 29. novembrī tā šīs lietas dalībniekiem nosūtīja virkni rakstveida jautājumu mutvārdu atbilžu sniegšanai tiesas sēdē, kā arī tiesas sēdes mutvārdu paskaidrojumu uzklaušīšanai pagaidu plānu, precīzi aprakstot tās norisi. Pēc šo lietas dalībnieku apsvērumiem, 2019. gada 22. janvārī tiem tika nosūtīts galīgais tiesas sēdes mutvārdu paskaidrojumu uzklaušīšanai plāns.
- 16 Tiesas sēde mutvārdu paskaidrojumu uzklaušīšanai, kas ir kopīga šai lietai un šī sprieduma 14. punktā minētajām lietām, norisinājās 2019. gada 24. janvārī.
- 17 2020. gada 6. februārī ģenerāladvokāte, pamatojoties uz Reglamenta 62. pantu, lietas dalībniekiem šajā lietā uzdeva jautājumu rakstveida atbildes sniegšanai, ar ko viņa tos aicināja paust nostāju par iespējamo 2020. gada 30. janvāra sprieduma *Generics (UK)* u.c. (C-307/18, EU:C:2020:52) ietekmi

uz šajā lietā izvirzītajiem pamatiem, kuri attiecas uz potenciālas konkurences esamību starp *Lundbeck* un ģenērisko zāļu ražotājiem, kā arī par nolīgumu, kas ir noslēgti starp *Lundbeck* un pēdējiem minētajiem, kvalifikāciju par “ierobežojumiem mērķa dēļ”. Atbildes uz šo jautājumu Tiesā tika saņemtas 2020. gada 6. martā.

- 18 Ar 2020. gada 10. marta lēmumu Tiesa nolēma pēc 2020. gada 30. janvāra sprieduma *Generics (UK)* u.c. (C-307/18, EU:C:2020:52) pasludināšanas izskatīt šo lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem.

Lietas dalībnieku prasījumi Tiesai

- 19 Apelācijas sūdzībā tās iesniedzēji lūdz Tiesu:
- atcelt pārsūdzēto spriedumu pilnībā vai daļēji;
 - atcelt apstrīdēto lēmumu pilnībā vai daļēji;
 - atcelt vai būtiski samazināt tiem noteikto naudas sodu;
 - pakārtoti, nosūtīt lietu atpakaļ Vispārējai tiesai, lai tā lemtu saskaņā ar Tiesas spriedumu, un
 - piespriest Komisijai atlīdzināt ar šo tiesvedību saistītos un Vispārējā tiesā radušos tiesāšanās izdevumus.
- 20 Komisija lūdz Tiesu:
- apelācijas sūdzību noraidīt kā pilnībā nepamatotu un
 - piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējiem atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.
- 21 Apvienotā Karaliste lūdz Tiesu apelācijas sūdzību noraidīt kopumā.

Par apelācijas sūdzību

- 22 Apelācijas sūdzības pamatojumam tās iesniedzēji izvirza deviņus pamatus.
- 23 Pirmais pamats attiecas uz to, ka nav ievērota prezumpcija par jauno *Lundbeck* paņēmiena patentu spēkā esamību, analizējot, vai pastāv potenciāla konkurence starp *Lundbeck* un *Alpharma* grupu, un otrais pamats attiecas uz pierādīšanas pienākuma apvēršanu, kā arī to, ka minētajā analizē Vispārējā tiesa ir ņēmusi vērā elementus, kas nav ietverti apstrīdētajā lēmumā.
- 24 Trešais un ceturtais pamats attiecīgi ir saistīti ar kļūdainu strīdīgā nolīguma kvalifikāciju par “ierobežojumu mērķa dēļ” un to, ka nav ticis pārbaudīts, vai Komisija ir pierādījusi savus apgalvojumus par strīdīgajos nolīgumos paredzēto ierobežojumu tvērumu attiecībā uz *Alpharma* grupu.
- 25 Piektais līdz devītais pamats attiecīgi ir saistīti, pirmkārt, ar tiesību kļūdu, kas attiecas uz vērtējumu par Komisijas veiktās izmeklēšanas ilgumu un uz apelācijas sūdzības iesniedzēju tiesību uz aizstāvību aizskārumu, otrkārt, ar diskriminējošu attieksmi pret *Alpharma LLC*,

treškārt, ar neskaidrību par juridisko kontekstu, kam būtu bijis jāizslēdz naudas soda noteikšana *Alpharma* grupai, ceturkārt, ar to, ka nav ņemts vērā pārkāpuma smagums, lai noteiktu tā naudas soda apmēru, kas *Alpharma* grupai ir noteikts apstrīdētajā lēmumā, un, piekšķārt, ar tiesību kļūdu, jo Vispārējā tiesa ir piemērojusi kļūdainu juridisko kritēriju, lai noteiktu atbilstošo finanšu gadu ar nolūku noteikt naudas soda maksimālo apmēru, kādu var noteikt *A.L. Industrier*.

- 26 Vispirms ir jāpārbauda pirmais un otrais pamats kopā, pēc tam ir jāpārbauda arī trešais un ceturtais pamats kopā un, visbeidzot, secīgi ir jāpārbauda piektais līdz devītais pamats.

Par pirmo un otro pamatu

Par atbilstošajiem pārsūdzētā sprieduma punktiem

- 27 Ar otro pamatu, kas ir izvirzīts prasībā atcelt tiesību aktu, apelācijas sūdzības iesniedzēji norādīja, ka Komisija ir pieļāvusi vairākas tiesību kļūdas un kļūdas vērtējumā saistībā ar *Alpharma* grupas kvalifikāciju par *Lundbeck* potenciālo konkurentu.
- 28 Vispārējā tiesa šo pamatu noraidīja pārsūdzētā sprieduma 49.–156. punktā.
- 29 Vispirms Vispārējā tiesa ir apkopojusi apstrīdētajā lēmumā veikto analīzi attiecībā uz potenciālo konkurenci, saistībā ar kuru tā pārsūdzētā sprieduma 51.–58. punktā ir norādījusi:

“51 [Apstrīdētā] lēmuma preambulas 615.–620. apsvērumā Komisija ir izklāstījusi farmācijas nozares īpašās iezīmes un ir nodalījusi divus posmus, kuros šajā nozarē varēja izpausties potenciāla konkurence.

52 Pirmais posms var sākties vairākus gadus pirms AFV patenta termiņa beigām, kad ģenērisko [zāļu ražotāji], kuri vēlas izlaist attiecīgo zāļu ģenērisko versiju, sāk izstrādāt rentablus ražošanas paņēmienus, kā rezultātā tiktu iegūts produkts, kas atbilst normatīvajām prasībām. Pēc tam otrajā posmā, lai sagatavotu tā efektīvu ienākšanu tirgū, ģenērisko [zāļu ražotājam], piemērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2001/83/EK (2001. gada 6. novembris) par Kopienas kodeksu, kas attiecas uz cilvēkiem paredzētām zālēm (OV [2001,] L 311, 67. lpp.), ir jāsaņem tirdzniecības atļauja (turpmāk tekstā – “TA”), jāiegūst tabletes no viena vai vairākiem ģenērisko [zāļu ražotājiem] vai jāsaražo tās pašam, jāatrod izplatītāji vai jāizveido savs izplatīšanas tīkls, proti, ir jāveic virkne iepriekšēju darbību, bez kurām nekad nebūtu faktiskas konkurences tirgū.

[..]

54 Šajos divos potenciālas konkurences posmos ģenērisko [zāļu ražotāji] bieži vien sastopas ar patentu un intelektuālā īpašuma tiesību jautājumiem. Tomēr parasti [tie] atrod līdzekļus, kā izvairīties no jebkādiem esošo patentu, piemēram, paņēmiena patentu, pārkāpumiem. [Tiem] šajā ziņā ir vairākas iespējas [..]

[..]

58 It īpaši runājot par pārbaudi saistībā ar konkurences attiecībām, kādas starp *Lundbeck* un *Alpharma* grupu pastāvēja strīdīgo nolīgumu noslēgšanas brīdī, Komisija [apstrīdētā] lēmuma 1016.–1039. apsvērumā konkrēti norādīja, ka minētā grupa:

- jau bija noslēgusi nolīgumu ar *Tiefenbacher*, kas tai ļāva iegādāties ģenērisko citalopramu, kuru ražoja Indijas sabiedrības *Cipla* vai *Matrix*, un izmantot TA, kas jau bija izsniegtas *Tiefenbacher*;
 - bija saņēmusi TA Nīderlandē, Somijā, Dānijā, kā arī Zviedrijā un cerēja to ātri saņemt arī Apvienotajā Karalistē;
 - bija 9,4 miljoni ģenēriskā citaloprama tablešu krājumu, kas saražotas atbilstoši *Cipla* paņēmienam, un tā bija pasūtījusi vēl 16 miljonus tablešu;
 - bija publicējusi cenu sarakstu Apvienotajā Karalistē;
 - gatavojās ieiet tirgū vairākās EEZ valstīs divu līdz sešu nedēļu termiņā;
 - bija secinājusi, ka paņēmieni, kuru *Cipla* izmanto citaloprama ražošanai, pārkāpj [*Lundbeck*] patentu, [kas aizsargā paņēmieni, kurā tiek izmantota kristalizācija, attiecībā uz Apvienoto Karalisti], bet uzskatīja, ka tai ir saprātīgas izredzes spēt izvairīties no rīkojuma, kas bloķēs tās ieiešanu tirgū, un panākt minētā patenta atzīšanu [par spēkā neesošu];
 - bija iespēja pāriet uz citalopramu, kuru ražo *Matrix*, kas izmantoja paņēmieni, kurš netika uzskatīts par tādu, kas pārkāpj jaunus *Lundbeck* [paņēmiena] patentus.”
- 30 Runājot par *Alpharma* grupas iespēju ieiet tirgū, Vispārējā tiesa novērtēja divus iespējamus variantus.
- 31 Runājot par pirmo, proti, ieiešanu tirgū ar tabletēm, kas ir ražotas atbilstoši paņēmienam, kuru *Cipla* izmanto citaloprama ražošanai (turpmāk tekstā – “*Cipla* paņēmieni”), un ko *Alpharma* grupa jau bija saņēmusi vai pasūtījusi, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 85. punktā atgādināja par apstrīdētā lēmuma 1027. apsvērumā paredzētās šīs grupas ģenerāldirektora 2002. gada 19. februāra e-pasta vēstules saturu (turpmāk tekstā – “2002. gada 19. februāra e-pasta vēstule”), kurā it īpaši ir atsauce uz pieteikumiem par jauno *Lundbeck* paņēmiena patentu spēkā neesamības atzīšanu, kam bija saprātīgas izredzes tikt apmierinātiem, un ir minēta iespēja izmantot citalopramu, kurš ir ražots atbilstoši *Matrix* izmantotajam paņēmienam, ko tas uzskatīja par tādu, kurš nav problemātisks, ņemot vērā jaunus *Lundbeck* paņēmiena patentus. Minētā sprieduma 88. punktā Vispārējā tiesa no tā secināja, ka atbilstoši pašas *Alpharma* grupas atzītajam tā uzskatīja, ka tai ir saprātīgas izredzes panākt, ka tiek atcelts *Lundbeck* patents, kas aizsargā paņēmieni, kurā tiek izmantota kristalizācija, attiecībā uz Apvienoto Karalisti.
- 32 Minētā sprieduma 91. un 92. punktā Vispārējā tiesa norādīja, ka *Alpharma* grupa, lai iekļūtu tirgū, bija īstenojusi vairākas darbības un veikusi ievērojamus ieguldījumus, kurus tā ir uzskaitījusi.
- 33 Šī paša sprieduma 108. punktā Vispārējā tiesa norādīja, ka no *Alpharma* grupas iekšējās 2002. gada 14. februāra e-pasta vēstules un no 2002. gada 19. februāra e-pasta vēstules izriet, ka šī grupa, apzinoties riskus, ko varēja radīt ieiešana tirgū, nebūt nebūtu atteikusies no saviem plāniem, ja tā nebūtu varējusi noslēgt ar *Lundbeck* pieteikami izdevīgu nolīgumu.
- 34 Pārsūdzētā sprieduma 123. punktā Vispārējā tiesa piebilda – lai gan tas, ka 2002. gada 30. janvārī *Lundbeck* saņēma patentu, kas aizsargā paņēmieni, kurā tiek izmantota kristalizācija, attiecībā uz Apvienoto Karalisti, pārsteidza *Alpharma* grupu, jo tā sagaidīja, ka *Lundbeck* pieteikums tiks noraidīts, šī grupa turpināja uzskatīt, ka, neraugoties uz dažu risku esamību, tai ir saprātīgas

izredzes panākt šī patenta atcelšanu un ka, ņemot vērā it īpaši jau veiktās darbības un ieguldījumus, tās ieiešana tirgū joprojām ir reāla un konkrēta iespēja, kas ir vēl viens risinājums papildus pietiekami izdevīga nolīguma noslēgšanai ar *Lundbeck*.

- 35 Minētā sprieduma 132. punktā Vispārējā tiesa – tāpat kā *Lundbeck* – uzskatīja, ka *Alpharma* grupai ir reāla un konkrēta iespēja ieiet tirgū.
- 36 Visbeidzot, minētā sprieduma 136. punktā tā atzina – tas, ka *Cipla* paņēmieni, iespējams, pārkāpj *Lundbeck* patentu, kas aizsargā paņēmieni, kurā tiek izmantota kristalizācija, attiecībā uz Apvienoto Karalisti, *Alpharma* grupai nav tik liels šķērslis ieiet tirgū, ka tā nevarētu tikt uzskatīta par *Lundbeck* potenciālo konkurentu.
- 37 Runājot par otro ieiešanas tirgū variantu, izmantojot citalopramu, kas ir ražots atbilstoši *Matrix* izmantotajam paņēmienam, Vispārējā tiesa attiecīgi pārsūdzētā sprieduma 139., 143. un 154. punktā norādīja, ka starp *Tiefenbacher* un *Alpharma* grupu noslēgtais līgums ļāva pēdējai minētajai iegūt citalopramu, kurš ir ražots atbilstoši *Cipla* un *Matrix* izmantotajiem paņēmieniem, ka *Alpharma* grupas ieskatos paņēmieni, ko *Matrix* tajā laikā izmantoja citaloprama ražošanai, varēja tai ļaut ieiet tirgū, nepārkāpjot *Lundbeck* patentu, kas aizsargā paņēmieni, kurā tiek izmantota kristalizācija, attiecībā uz Apvienoto Karalisti, un ka tāpēc strīdīgā nolīguma noslēgšanas brīdī pat pāriešana uz citalopramu, kas ražots atbilstoši *Matrix* paņēmienam, *Alpharma* grupai bija reāla un konkrēta iespēja ieiet tirgū.
- 38 Tādējādi pārsūdzētā sprieduma 155. punktā Vispārējā tiesa atzina, ka *Alpharma* grupai bija vismaz divas reālas un konkrētas iespējas ieiet tirgū un ka šo iespēju dēļ tā radīja konkurences spiedienu *Lundbeck*.
- 39 Visbeidzot, atbildot uz ceturto pamatu, ko apelācijas sūdzības iesniedzēji ir izvirzījuši savas prasības atcelt tiesību aktu pamatojumam un kas attiecas uz tiesību kļūdu saistībā ar konstatējumu, ka pastāv “ierobežojums mērķa dēļ”, lai gan strīdīgā nolēmuma tvērums atspoguļo izslēgšanas spēju, kāda piemīt jaunajiem *Lundbeck* paņēmiena patentiem, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 339. punktā it īpaši uzskatīja:

“339 [...] ņemot vērā principus, kas izriet no judikatūras, kura ir pārņemta [pārsūdzētā sprieduma] 315. un 316. punktā, ir jānorāda, ka spēkā esamības prezumpciju, kas ir spēkā attiecībā uz ikvienu patentu, nevar pielīdzināt prezumpcijai par produktu, kuri ir laisti tirgū un attiecībā uz kuriem patenta turētājs uzskata, ka ar tiem tiek pārkāpts viņa patents, prettiesiskumu. Kā to atgādina Komisija, šajā gadījumā *Lundbeck* valsts tiesās bija jāpierāda, ka ģenērisko zāļu ieiešanas tirgū gadījumā tās pārkāpj vienu vai otru no tā paņēmiena patentiem, jo ģenērisko [zāļu ražotāja] ieiešana tirgū “riskējot” pati par sevi nav prettiesiska. Turklāt šāda strīda gadījumā atbildētājam ir iespēja apšaubīt tā patentu spēkā esamību, uz ko *Lundbeck* atsauca, iesniedzot pretprasību. Saistībā ar patentiem šāda rīcība ir bieža parādība un daudzos gadījumos izraisa to, ka attiecīgais paņēmiena patents tiek atzīts par spēkā neesošu, kā Komisija to ir norādījusi [apstrīdētā] lēmuma 76. apsvērumā.”

Lietas dalībnieku argumenti

- 40 Ar pirmo pamatu, kas ir vērsts it īpaši pret pārsūdzētā sprieduma 54. un 339. punktu, apelācijas sūdzības iesniedzēji kritizē Vispārējo tiesu, ciktāl tā ir secinājusi, ka *Alpharma* grupa ir *Lundbeck* potenciālais konkurents, neraugoties uz pierādījumiem, kas skaidri pierāda, ka šīs grupas produkti pārkāpj jaunus *Lundbeck* paņēmiena patentus, kuru spēkā esamība bija jāprezumē.

- 41 Apelācijas sūdzības iesniedzēji uzskata, ka Vispārējai tiesai bija jāpārlicinās, vai Komisija ir iesniegusi pierādījumus, kas juridiski pietiekami pierāda, ka jaunie *Lundbeck* paņēmiena patenti ir vāji, jo pretējā gadījumā bija jāprezumē, ka šie patenti ir spēkā esoši un produktu, ar kuriem tiek pārkāpts patents, ieiešana tirgū ir prettiesiska. Šādi nerīkojoties, tā esot pārkāpusi elementāru principu par patentu spēkā esamības prezumpciju un neesot ievērojusi to, ka patents tā īpašniekam sniedz ekskluzīvas tiesības, nevis tikai tiesības atsaukties uz šo ekskluzivitāti tiesā. Šādā veidā tā savu vērtējumu atbilstoši LESD 101. pantam esot “nodalījusi” no principiem, kas izriet no patentu tiesībām.
- 42 Šajā ziņā apelācijas sūdzības iesniedzēji norāda, ka konkurenta statuss ir atkarīgs no attiecīgā patenta spēkā esamības, kas ir neskaidra līdz galīga tiesas nolēmuma pieņemšanai, vienlaikus apgalvodami, ka konkurences tiesībās ir piemērojama patentu spēkā esamības prezumpcija, kas Komisijai, kura vēlas pierādīt konkurences ierobežojuma esamību, uzliek pienākumu pierādīt attiecīgā patenta vājo raksturu. Turklāt tie piebilst, ka, lai gan patentu spēkā esamības prezumpcija netika atzīta, jebkurš izlīgums vienmēr ierobežos konkurenci.
- 43 Šajā gadījumā Komisijas pierādījumus par tā *Lundbeck* patenta vājo raksturu, kas aizsargā paņēmieni, kurā tiek izmantota kristalizācija, attiecībā uz Apvienoto Karalisti, Vispārējā tiesa neesot pārbaudījusi un tos nevar konstatēt, vienkārši atsaucoties uz kāda *Alpharma* grupas darbinieka e-pasta vēstuli vai uz *Lundbeck* paziņojumiem. Šajā ziņā Komisija, kā tas izriet no pārsūdzētā sprieduma 54. punkta, tikai esot uzskatījusi, ka paņēmiena patenti esot neaizsargātāki nekā citu veidu patenti.
- 44 Turklāt Komisija esot abstrahējusies no tālaika pierādījumiem, saskaņā ar kuriem abas strīdīgo nolīgumu puses uzskatīja, ka *Alpharma* grupas produkti pārkāpj jaunus *Lundbeck* paņēmiena patentus.
- 45 Ar otro pamatu apelācijas sūdzības iesniedzēji pārmet Vispārējai tiesai, ka tā nav pārbaudījusi, vai Komisija bija pierādījusi, ka strīdīgā nolīguma noslēgšanas dienā *Alpharma* grupai faktiski bija reālas iespējas ieiet tirgū ar tabletēm, ar kurām tiek pārkāpts patents un ko tā bija iegādājusies, un tādējādi ir apvērsumi pierādīšanas pienākumu.
- 46 Saskaņā ar 2012. gada 29. jūnija spriedumu *E.ON Ruhrgas* un *E.ON/Komisija* (T-360/09, EU:T:2012:332, 114. punkts), ja puse gatavojas ieiet tirgū un sastopas ar neparedzētu šķērslī – šajā gadījumā tās produktu pārkāpjošo raksturu – Komisijai ir jāpierāda, ka, neraugoties uz šo šķērslī, ieiešana tirgū joprojām ir ekonomiski dzīvotspējīga stratēģija. Tādējādi apelācijas sūdzības iesniedzēji apgalvo, ka šajā gadījumā Komisijai bija jāpierāda, ka iespēja, ka *Alpharma* grupa neuzvarēs tiesvedībā, kas attiecas uz jaunajiem *Lundbeck* paņēmiena patentiem, bija salīdzinoši vāja, lai ieiešana tirgū joprojām būtu ekonomiski dzīvotspējīga stratēģija. Tomēr Komisija neesot iesniegusi šo pierādījumu un esot tikai norādījusi, ka nav skaidrs, vai *Lundbeck* savus jaunus paņēmiena patentus varēs izmantot, lai bloķētu *Alpharma* grupas ieiešanu tirgū, kā tas izrietot no apstrīdētā lēmuma 1039. apsvēruma.
- 47 Turklāt Vispārējā tiesa esot apvērsumi pierādīšanas pienākumu, liekot apelācijas sūdzības iesniedzējiem pierādīt, ka jaunie *Lundbeck* paņēmiena patenti neļauj ieiešanai tirgū veidot ekonomiski dzīvotspējīgu stratēģiju, un šādus pierādījumus ir tik grūti iesniegt, ka Komisija esot gaidījusi sešus līdz septiņus gadus, lai paziņotu savus iebildumus *Alpharma* grupai.

- 48 Turklāt pārsūdzētā sprieduma 108. punktā Vispārējā tiesa esot pamatojusies uz pierādījumiem, kas nav ietverti apstrīdētajā lēmumā, nedodot apelācijas sūdzības iesniedzējiem iespēju atspēkot to atbilstību un tādējādi pārkāpjot to tiesības uz aizstāvību.
- 49 Komisija uzskata, ka pirmais un otrais pamats ir jānoraida.

Tiesas vērtējums

- 50 Lai būtu piemērojams LESD 101. panta 1. punktā paredzētais principiālais aizliegums, uzņēmumu rīcībai ne tikai ir jābūt saistītai ar to starpā panāktas vienošanās esamību – proti, nolīgumu starp uzņēmumiem, uzņēmumu apvienības lēmumu vai saskaņotu darbību –, bet ir būtiski, ka šī vienošanās arī nelabvēlīgi un būtiski ietekmē konkurenci iekšējā tirgū (spriedums, 2020. gada 30. janvāris, *Generics (UK)* u.c., C-307/18, EU:C:2020:52, 31. punkts).
- 51 Šī pēdējā minētā prasība, runājot par horizontālas sadarbības nolīgumiem, kas ir noslēgti starp uzņēmumiem, kuri darbojas vienā un tajā pašā ražošanas vai izplatīšanas ķēdes līmenī, nozīmē, ka minētā vienošanās ir panākta starp tādiem uzņēmumiem, kas atrodas ja ne pašreizējās, tad vismaz potenciālas konkurences situācijā (spriedums, 2020. gada 30. janvāris, *Generics (UK)* u.c., C-307/18, EU:C:2020:52, 32. punkts).
- 52 Lai novērtētu, vai uzņēmums, kas nedarbojas kādā tirgū, atrodas potenciālas konkurences attiecībās ar vienu vai vairākiem citiem uzņēmumiem, kuri jau darbojas šajā tirgū, ir jānoskaidro, vai pastāv reālas un konkrētas iespējas, ka šis pirmais minētais iekļūst minētajā tirgū un konkurē ar vienu vai vairākiem no otrajiem minētajiem, ņemot vērā, ka šis kritērijs nekādā ziņā neprasa, lai pārlicinoši tiktu pierādīts, ka minētais pirmais uzņēmums faktiski iekļūs attiecīgajā tirgū un vēl arī ka pēc tam tas būs spējīgs tajā palikt (spriedums, 2020. gada 30. janvāris, *Generics (UK)* u.c., C-307/18, EU:C:2020:52, 36. un 38. punkts).
- 53 Ja runa ir par tādiem nolīgumiem kā strīdīgie nolīgumi, kuru sekas ir vairāku uzņēmumu īslaicīga neielaišana tirgū, ņemot vērā tirgus struktūru un ekonomisko un juridisko kontekstu, kas nosaka tā darbību, ir jānoskaidro, vai, minētajiem nolīgumiem nepastāvot, būtu pastāvējušas reālas un konkrētas iespējas, ka šie uzņēmumi piekļūst minētajam tirgum un konkurēs ar uzņēmumiem, kuri tajā darbojas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 30. janvāris, *Generics (UK)* u.c., C-307/18, EU:C:2020:52, 37. un 39. punkts).
- 54 Konkrētāk, runājot par šādiem nolīgumiem, kas ir noslēgti situācijā, kad tādu zāļu tirgus, kurās ir ietverta aktīvā viela, kas nesen ir kļuvusi vispārpieejama, tiek atvērts ģenērisko zāļu ražotājiem, ir jānoskaidro – pienācīgi ņemot vērā zāļu nozarei raksturīgos regulatīvos ierobežojumus, kā arī intelektuālā īpašuma tiesības un it īpaši patentus, kuri pieder oriģinālo zāļu ražotājiem un kuri attiecas uz vienu vai vairākiem par vispārpieejamu kļuvušas aktīvās vielas ražošanas paņēmieniem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 30. janvāris, *Generics (UK)* u.c., C-307/18, EU:C:2020:52, 40. un 41. punkts) –, vai ģenērisko zāļu ražotājam faktiski ir stingra apņemšanās, kā arī atbilstoša spēja iekļūt tirgū un tam nav nepārvaramu šķēršļu ieiešanai tirgū (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 30. janvāris, *Generics (UK)* u.c., C-307/18, EU:C:2020:52, 58. punkts).
- 55 Šajā nolūkā ir jānovērtē, pirmkārt, vai šādu nolīgumu noslēgšanas dienā minētais ražotājs bija veicis pietiekamus sagatavošanas darbus, kuri tam ļāva piekļūt attiecīgajam tirgum tādā termiņā, kas spēj radīt konkurences spiedienu uz oriģinālo zāļu ražotāju. Otrkārt, ir jāpārbauda, vai šāda ģenērisko zāļu ražotāja iekļūšanai tirgū nav nepārvaramu šķēršļu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 30. janvāris, *Generics (UK)* u.c., C-307/18, EU:C:2020:52, 43. un 45. punkts). Turklāt

potenciālas ģenērisko zāļu ražotāja un oriģinālo zāļu ražotāja konkurences konstatējums var tikt apstiprināts ar papildu pierādījumiem, piemēram, nolīguma noslēgšanu starp tiem, kaut gan pirmais minētais nedarbojās attiecīgajā tirgū (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 30. janvāris, *Generics (UK)* u.c., C-307/18, EU:C:2020:52, 54.–56. punkts).

- 56 Konkrētāk, runājot par vērtējumu, vai attiecīgajā tirgū pastāv nepārvarami šķēršļi iekļūšanai tajā, Tiesa ir norādījusi, ka tāda patenta esamību, ar ko ir aizsargāts par vispārpieejamu kļuvušas aktīvās vielas ražošanas paņēmieni, pašu par sevi nevar uzskatīt par šādu nenovēršamu šķērslī, lai gan pastāv ar šo patentu saistīta spēkā esamības prezumpcija, jo LESD 101. un 102. panta piemērošanas nolūkā tā neko nepasaka par iespējama, ar minētā patenta spēkā esamību saistīta strīda iznākumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 30. janvāris, *Generics (UK)* u.c., C-307/18, EU:C:2020:52, 46.–51. punkts).
- 57 Līdz ar to šāda patenta esamība pati par sevi nevar liegt par attiecīgā oriģinālo zāļu ražotāja “potenciālu konkurentu” kvalificēt ģenērisko zāļu ražotāju, kam faktiski ir stingra apņemšanās, kā arī atbilstoša spēja iekļūt tirgū un kas, veicot savas darbības, pierāda, ka ir gatavs apstrīdēt šī patenta spēkā esamību un uzņemties risku, ka, ieejot tirgū, tas saskarsies ar prasību par [patenta] pārkāpumu, kuru ir iesniedzis minētā patenta īpašnieks (spriedums, 2020. gada 30. janvāris, *Generics (UK)* u.c., C-307/18, EU:C:2020:52, 46. punkts).
- 58 Turklāt Tiesa arī ir precizējusi, ka attiecīgajai konkurences iestādei nebija jāpārbauda attiecīgā patenta spēks vai tas, cik liela ir iespējamība, ka strīds starp šī patenta īpašnieku un ģenērisko zāļu ražotāju varētu noslēgties ar konstatējumu, ka šis patents ir spēkā esošs un pārkāpts (spriedums, 2020. gada 30. janvāris, *Generics (UK)* u.c., C-307/18, EU:C:2020:52, 50. punkts).
- 59 Šajā gadījumā no pārsūdzētā sprieduma un konkrētāk no tā 58., 85., 91., 92., 123., 139., 143. un 154. punkta izriet ne vien tas, ka *Alpharma* grupa bija īstenojusi vairākas darbības TA iegūšanai un veikusi ievērojamus ieguldījumus, lai iekļūtu ģenēriskā citaloprama tirgū, bet arī ka strīdīgo nolīgumu noslēgšanas brīdī tai bija vismaz divas reālas un konkrētas iespējas ieiet tirgū. Pirmā, proti, ieiešana tirgū, izmantojot tabletes, kas ir ražotas atbilstoši *Cipla* paņēmienam un ko *Alpharma* grupa bija saņēmusi vai pasūtījusi no *Tiefenbacher*, netika apšaubīta ar jaunajiem pierādījumiem, kas *Alpharma* grupai tika darīti zināmi 2002. gada janvārī un februārī saistībā ar *Cipla* paņēmiena iespējami pārkāpjošo raksturu. Otrā iespēja bija iespēja ieiet tirgū, izmantojot citaloprama tabletes, kas ir ražotas atbilstoši *Matrix* paņēmienam, attiecībā uz kuru nepastāvēja pārkāpuma esamības risks, un kas nebija *Alpharma* grupas rīcībā, bet ko tā varēja iegūt īsā termiņā, izmantojot līgumu, kuru tā noslēgusi ar *Tiefenbacher*.
- 60 Turklāt pārsūdzētā sprieduma 88. un 136. punktā Vispārējā tiesa ir atzinusi, ka *Alpharma* grupa uzskatīja, ka *Lundbeck* patents, kas aizsargā paņēmieni, kurā tiek izmantota kristalizācija, attiecībā uz Apvienoto Karalisti nav šķērslis tās ieiešanai tirgū un ka strīda gadījumā šai grupai ir saprātīgas izredzes panākt šī paņēmiena patenta atcelšanu.
- 61 Turklāt minētā sprieduma 132. punktā Vispārējā tiesa ir norādījusi, ka pats *Lundbeck* uzskatīja, ka *Alpharma* grupa ir potenciāla konkurente.
- 62 Ņemot vērā šos konstatējumus, Vispārējā tiesa pamatoti un nepārkāpjot ar jaunajiem *Lundbeck* paņēmiena patentiem saistīto spēkā esamības prezumpciju, ne arī apvēršot pierādīšanas pienākumu, ir atzinusi, ka *Alpharma* grupa un *Lundbeck* strīdīgo nolīgumu noslēgšanas brīdī bija potenciālas konkurences attiecībās.

- 63 Šo secinājumu nevar atspēkot ar apelācijas sūdzības iesniedzēju apgalvojumu, ka Vispārējā tiesa esot abstrahējusies no pierādījumiem, kuri ir datējami ar laiku, kad tika noslēgts strīdīgais nolīgums, un saskaņā ar kuriem *Alpharma* grupa un *Lundbeck* uzskata, ka šīs grupas produkti pārkāpj jaunus *Lundbeck* paņēmiena patentus. Šis apgalvojums ir nepieņemams, ciktāl saskaņā ar Reglamenta 169. panta 2. punktu tajā nav precīzi minēts pārsūdzētā sprieduma motīvu daļas punkts, kā arī nav identificēti pierādījumi, kuri ir datējami ar laiku, kad tika noslēgts strīdīgais nolīgums, no kuriem Vispārējā tiesa esot abstrahējusies.
- 64 Visbeidzot, runājot par apelācijas sūdzības iesniedzēju apgalvojumu, ka pārsūdzētā sprieduma 108. punktā Vispārējā tiesa ir pamatojusies uz pierādījumiem, kas nav ietverti apstrīdētajā lēmumā, nedodot tiem iespēju atspēkot to atbilstību un tādējādi pārkāpjot to tiesības uz aizstāvību, pietiek norādīt – kā par to liecina pārsūdzētā sprieduma 108. punkta sākumā ietvertā frāze “katrā ziņā” –, ka šajā punktā ir norādīts pārsūdzētā sprieduma *ad abundantiam* motīvs salīdzinājumā ar tiem, ko apelācijas sūdzības iesniedzēji nav apstrīdējuši un kas ir izklāstīti minētā sprieduma 104.–106. punktā, lai pamatotu apelācijas sūdzības iesniedzēju argumenta noraidījumu, kurš īsumā ir izklāstīts minētā sprieduma 103. punktā. Tādējādi apelācijas sūdzības iesniedzēju arguments, kas attiecas uz pārsūdzētā sprieduma 108. punktu, ir jānoraida kā nelietderīgs (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 14. decembris, *SV Capital/ABE*, C-577/15 P, EU:C:2016:947, 65. punkts).
- 65 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, pirmais pamats ir jānoraida kā daļēji nepieņemams un kā daļēji nepamatots un otrais pamats ir jānoraida kā daļēji nelietderīgs un kā daļēji nepamatots.

Par trešo un ceturto pamatu

Par atbilstošajiem apstrīdētā sprieduma punktiem

- 66 Noraidot otro pamatu, ko apelācijas sūdzības iesniedzēji ir izvirzījuši prasības atcelt tiesību aktu pamatojumam un kas attiecas uz tiesību kļūdu un kļūdu vērtējumā saistībā ar *Alpharma* grupas kā *Lundbeck* potenciālā konkurenta kvalifikāciju, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 119. un 120. punktā ir norādījusi:
- “119 [...] protams, ir jānorāda – tas, ka *Lundbeck* 2002. gada 30. janvārī saņēma patentu, [kas aizsargā paņēmieni, kurā tiek izmantota] kristalizācija, attiecībā uz Apvienoto Karalisti, pārsteidza *Alpharma* grupu, jo tā sagaidīja, ka pieteikums, ko *Lundbeck* šajā nolūkā bija iesniedzis 2001. gada 12. martā, tiks noraidīts, kā tas izriet no *Alpharma* grupas direktora, kurš ir atbildīgs konkrēti par rūpniecisko īpašumu [...] paziņojuma, ko ir iesnieguši apelācijas sūdzības iesniedzēji.
- 120 Tāpat arī, lai gan no 2001. gada 17. septembra e-pasta vēstules, kas daļēji ir citēta [apstrīdētā] lēmuma 482. apsvērumā un kuras pilnā versija ir iesniegta Vispārējā tiesā, izriet, ka *Tiefenbacher* bija pārliecinājis *Alpharma* grupu, ka *Cipla* paņēmieni nepārkāpj jaunus *Lundbeck* [paņēmiena] patentus, pēc tam šī grupa bija secinājusi, ka šis paņēmieni pārkāpj [*Lundbeck*] patentu, [kas aizsargā paņēmieni, kurā tiek izmantota kristalizācija, attiecībā uz Apvienoto Karalisti], kā tas izriet it īpaši no 2002. gada 19. februāra e-pasta vēstules.”

- 67 Ar pirmo pamatu, kas ir izvirzīts prasībā atcelt tiesību aktu, apelācijas sūdzības iesniedzēji norādīja, ka Komisija, uzskatīdama, ka ar strīdīgo nolīgumu *Alpharma* grupa bija apņēmusies attiecīgajā laikposmā nepārdot nekādu ģenērisko citalopramu, ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā saistībā ar šī nolīguma tvēruma interpretāciju.
- 68 Šī pamata noraidīšanai Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 164.–243. punktā secīgi ir noraidījusi apelācijas sūdzības iesniedzēju izvirzītos argumentus, kas attiecas uz strīdīgā nolīguma 1.1. punkta formulējumu, tā preambulu, apstākļiem, kuri attiecas uz tā noslēgšanu, piekrišanas rīkojumu, kas izdots pēc strīdīgā nolīguma noslēgšanas, lai izbeigtu prasību par patenta pārkāpumu AK, un datumu, kurā *Alpharma* grupa iekļuva tirgū.
- 69 Minētā sprieduma 244.–247. punktā Vispārējā tiesa galu galā atzina, ka prasītājiem nav izdevies atspēkot pierādījumus, kas Komisijai ļāva pierādīt, ka strīdīgais nolīgums radīja ierobežojumus, kuri pārsniedz tos, ko *Lundbeck* būtu varējis panākt, pamatojoties uz tā jaunajiem paņēmiena patentiem un uzvarot tiesvedībās šajā ziņā.
- 70 Ar trešo pamatu, kas ir izvirzīts prasībā atcelt tiesību aktu, apelācijas sūdzības iesniedzēji norādīja, ka Komisija ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā saistībā ar strīdīgo nolīgumu kvalifikāciju par “konkurences ierobežojumu mērķa dēļ”.
- 71 Vispārējā tiesa šo pamatu noraidīja pārsūdzētā sprieduma 248.–333. punktā.
- 72 Šajā ziņā Vispārējā tiesa vispirms pārsūdzētā sprieduma 251.–257. punktā izklāstīja ievada apsvērumus, saistībā ar kuriem tā atgādināja Tiesas judikatūru, kas attiecas uz kvalificēšanu par “ierobežojumu mērķa dēļ”.
- 73 Pēc tam, atgādinot par apstrīdētajā lēmumā veikto analīzi attiecībā uz konkurences ierobežojuma mērķa dēļ esamību, tā norādīja:
- “261 No [apstrīdētā] lēmuma [...] izriet, ka pat gadījumos, kad attiecīgajos nolīgumos paredzētie ierobežojumi ietilpst [jauno] *Lundbeck* [paņēmiena patentu] piemērošanas jomā, proti, šie nolīgumi vienīgi traucē tirgū ienākt ģenēriskajam citalopramam, kas ir ražots, izmantojot paņēmieni, kuru nolīguma puses uzskata par tādu, ar ko varētu tikt pārkāpti šie patenti, nevis visa veida ģenēriskajam citalopramam, šie nolīgumi tomēr, neraugoties ne uz ko, ir tādi, kuri ierobežo konkurenci mērķa dēļ tostarp tādēļ, ka ar tiem ir tikusi traucēta vai padarīta nelietderīga jebkāda veida [jauno] *Lundbeck* [paņēmiena patentu] apstrīdēšana valstu tiesās, lai gan, kā norāda Komisija, šāda veida apstrīdēšana ir daļa no normālas konkurences prakses saistībā ar patentiem ([apstrīdētā] lēmuma preambulas 603.–605., 625., 641. un 674. apsvērumi).
- 262 Citiem vārdiem sakot, Komisija uzskata, ka ar attiecīgajiem nolīgumiem neskaidrība par to, kā varētu noslēgties šādas tiesvedības tiesās, ir pārvērsta skaidrībā, ka ģenēriskie produkti tirgū neienāks, kas arī var būt uzskatāms par konkurences ierobežojumu mērķa dēļ, ja šādi ierobežojumi izriet nevis no minēto ekskluzīvo tiesību pamatotības analīzes, kuru veikušas šo nolīgumu puses, bet drīzāk no apgrieztā maksājuma apmēra, kas šajā gadījumā aizēnoja šo vērtējumu un mudināja ģenērisko [zāļu ražotāju] neturpināt savus centienus ienākt tirgū (apstrīdētā lēmuma preambulas 641. apsvērumi).

- 263 Šajā ziņā ir jāuzsver, ka Komisija [apstrīdētajā] lēmumā ir konstatējusi nevis to, ka visi izlīguma nolīgumi saistībā ar patentiem, kuros ir ietverti apgriezti maksājumi, ir pretrunā LESD 101. panta 1. punktam, bet gan vienīgi to, ka šādu maksājumu nesamērīgums kombinācijā ar vairākiem citiem faktoriem – piemēram, faktu, ka šo maksājumu summas, šķiet, atbilst vismaz paredzamajai peļņai, kādu ģenērisko [zāļu ražotāji] varētu gūt, ienākot tirgū, to, ka nepastāv klauzula, kas ļautu ģenērisko [zāļu ražotājiem] pēc nolīgumu termiņu beigām savus produktus laist tirgū, nebaidoties, ka *Lundbeck* varētu iesniegt prasību par patenta pārkāpumu, kā arī to, ka šajos nolīgumos ir iekļauti ierobežojumi, kuri pārsniedz [jauno] *Lundbeck* [paņēmienu patentu] darbības jomu, – ļauj secināt, ka attiecīgo nolīgumu mērķis šajā gadījumā ir bijis ierobežot konkurenci minētās tiesību normas izpratnē (skat. [apstrīdētā] lēmuma preambulas 661. un 662. apsvērumu).”
- 74 Visbeidzot, pārsūdzētā sprieduma 266.–333. punktā Vispārējā tiesa vērtēja, vai šajā gadījumā pastāv “ierobežojums mērķa dēļ”.
- 75 Šajā ziņā tā minētā sprieduma 268. punktā atzina – pat ja pieņem, ka strīdīgo nolīgumu tvērums sakrīt ar jauno *Lundbeck* paņēmienu patentu tvērumu, ir jāsecina, ka *Alpharma* grupa, par to saņemot apgrieztos maksājumus, bija atteikusies no iespējas ieiet tirgū ar citalopramu, kas ražots atbilstoši *Cipla* paņēmienam, kurš tika uzskatīts par tādu, kas pārkāpj patentu, attiecībā uz kuru bija saprātīgas izredzes, ka tas varētu tikt atcelts, lai gan šī iespēja *Alpharma* grupai bija reāla un konkrēta, līdz ar to maksājums bija noteicošais tās izvēlē atteikties no šīs iespējas.
- 76 Minētā sprieduma 277.–279. punktā Vispārējā tiesa atteicās strīdīgo nolīgumu kvalificēt kā izlīguma nolīgumu. Šajā nolūkā tā, pirmkārt, atgādināja par Tiesas judikatūru, saskaņā ar kuru nolīgums nav pasargāts no konkurences tiesību piemērošanas tādēļ vien, ka tas attiecas uz patentu, vai tādēļ, ka ar to ir paredzēts panākt izlīgumu strīdā par patentiem. Otrkārt, tā atzina, ka strīdīgajam nolīgumam bija plašāks tvērums nekā prasības par patenta pārkāpumu AK tvērums un ka minētā prasība tikai bija apturēta šī nolīguma darbības laikā, un tas izslēdza, ka ar minēto nolīgumu strīds tika izbeigts.
- 77 Minētā sprieduma 287. punktā, lai noraidītu apelācijas sūdzības iesniedzēju argumentāciju, saskaņā ar kuru Komisija nav skaidri pierādījusi, ka *Alpharma* grupa būtu uzvarējusi iespējamā strīdā par jaunajiem *Lundbeck* paņēmienu patentiem, Vispārējā tiesa atzina, ka nekādā ziņā nebija vajadzīgs, lai Komisija skaidri pierādītu, ka *Alpharma* grupa būtu uzvarējusi, ja tā būtu izvēlējusies uzsākt tiesvedību.
- 78 Runājot par tā maksājuma apmēru, ko *Lundbeck* veica *Alpharma* grupas labā, Vispārējā tiesa attiecīgi šī paša sprieduma 296. un 298. punktā norādīja, ka Komisija pamatoti apgalvoja, ka šī maksājuma apmērs bija saistīts ar *Alpharma* grupas sagaidāmo peļņu un ka šis apmērs bija noteikts tās ieguvums, bet ieguvums, kas varēja izrietēt no ieiešanas tirgū, bija nejaušs.
- 79 Pārsūdzētā sprieduma 301.–310. punktā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Komisija šīs lietas apstākļus pamatoti pielīdzināja tiem, kas raksturo lietu, kurā tika pasludināts 2008. gada 20. novembra spriedums *Beef Industry Development Society un Barry Brothers* (C-209/07, EU:C:2008:643).
- 80 Minētā sprieduma 311.–326. punktā Vispārējā tiesa atteicās arī apmierināt apelācijas sūdzības iesniedzēju argumentāciju, saskaņā ar kuru strīdīgo nolīgumu nevar kvalificēt kā “ierobežojumu mērķa dēļ”, ja nepastāv precedents un tāpēc, ka saistībā ar šāda veida nolīgumiem pastāv tiesiska nenoteiktība.

- 81 Šajā ziņā minētā sprieduma 315.–317. punktā Vispārējā tiesa vispirms atgādināja par Tiesas judikatūru, kas attiecas uz konkurences tiesību piemērošanu tieši intelektuālā īpašuma tiesību jomā. Pēc tam šī paša sprieduma 318. punktā tā konstatēja, ka gan *Lundbeck*, gan *Alpharma* grupa zināja, ka to rīcība var radīt vismaz problēmas no konkurences tiesību viedokļa. Pārsūdzētā sprieduma 319. un 320.–325. punktā tā attiecīgi uzskatīja, ka nav prasīts, lai Komisija jau būtu piemērojusi sodus par tāda paša veida nolīgumiem kā strīdīgais nolīgums, lai to varētu uzskatīt par “konkurences ierobežojumu mērķa dēļ”, un ka *KFST* 2004. gada 28. janvāra paziņojums preseī (turpmāk tekstā – “*KFST* paziņojums preseī”), uz kuru ir atsaukušies apelācijas sūdzības iesniedzēji, nebija šķērslis šādai kvalifikācijai šajā gadījumā. Pēc tam pārsūdzētā sprieduma 326. punktā tā secināja, ka “jau strīdīgā nolīguma noslēgšanas laikā bija konstatēts, ka patenta īpašniekam nav tiesību maksāt potenciālajam konkurentam, lai tas atteiktos no vairākām vai pat visām reālām un konkrētām iespējām ieiet tirgū, pretī par to saņemot minētā īpašnieka veiktu maksājumu, kas ir noteikts, ņemot vērā šī konkurenta paredzamo peļņu ieiešanas tirgū gadījumā”.

Lietas dalībnieku argumenti

- 82 Ar trešo pamatu, kas ir vērsts pret pārsūdzētā sprieduma 248.–333. punktu, apelācijas sūdzības iesniedzēji uzskata, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, pretēji 2014. gada 11. septembra spriedumam *CB/Komisija* (C-67/13 P, EU:C:2014:2204) apgalvodama, ka strīdīgais nolīgums bija “ierobežojums mērķa dēļ”.
- 83 Pirmkārt, minētā sprieduma 57. un 58. punktā Tiesa norādīja, ka kvalifikācija par “ierobežojumu mērķa dēļ” prasa lielu konkurences izkropļošanas iespējamību un ka tā ir jāvērtē šauri, jo tā liedz atbildētājiem elementāras procesuālās garantijas un nedrīkst izraisīt aizliegumu slēgt nolīgumus, kas varētu izrādīties konkurencei labvēlīgi. Šajā gadījumā apelācijas sūdzības iesniedzēji kritizē pārsūdzētā sprieduma 287. punktu, kurā no fakta, ka *Alpharma* grupa bija *Lundbeck* potenciālais konkurents, kas tā nav, Vispārējā tiesa esot secinājusi, ka pastāv liela iespējamība, ka strīdīgais nolīgums var ierobežot konkurenci. Pat ja pieņem, ka *Alpharma* grupa bija *Lundbeck* potenciālais konkurents, tas ļauj secināt nevis, ka pastāvēja liela iespējamība, ka strīdīgais nolīgums var ierobežot konkurenci, bet gan tikai, ka bija iespējams, ka tas ierobežo konkurenci.
- 84 Šajā ziņā apelācijas sūdzības iesniedzēji apgalvo, ka obligāti bija jāparedz “hipotētisks scenārijs”, proti, jānosaka, kas būtu noticis, ja strīdīgā nolīguma nebūtu bijis. Tādējādi, lai pierādītu, ka bija liela iespējamība, ka strīdīgajam nolīgumam var būt negatīva ietekme uz konkurenci, Komisijai esot bijis jāpierāda, ka strīdīgā nolīguma neesamības gadījumā būtu bijis ļoti iespējams, ka *Alpharma* grupa uzvarēs tiesvedībā par jaunajiem *Lundbeck* paņēmiena patentiem vai ka tā noslēgs mazāk ierobežojošu nolīgumu nekā strīdīgais nolīgums, kas tai ļautu ieiet tirgū agrāk. Pat ja atzītu *Alpharma* grupas izredzes, ko ir paredzējis *Lundbeck* – proti, 50 % līdz 60 % lielas izredzes panākt, ka *Lundbeck* patents, kas aizsargā paņēmieni, kurā tiek izmantota kristalizācija, attiecībā uz Apvienoto Karalisti tiek atcelts, – tas neļauj uzskatīt, ka bija liela iespējamība, ka strīdīgais nolīgums var ierobežot konkurenci, vēl jo vairāk tāpēc, ka *Alpharma* grupa novēloti būtu atklājusi sava produkta pārkāpjošo raksturu, kā tas izriet no pārsūdzētā sprieduma 119.–121. punkta.
- 85 Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzēji uzskata, ka Vispārējās tiesas izvēlētais risinājums varētu robežoties ar absurdu, ja vēlāk tiktu konstatēts, ka jaunie *Lundbeck* paņēmiena patenti bija spēkā. Attiecīgie nolīgumi joprojām būtu ierobežojums mērķa dēļ, pat ja attiecīgais patents vēlāk tiktu uzskatīts par spēkā esošu un pārkāpjošo produktu pārdošana – par prettiesisku.

- 86 Otrkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēji norāda, ka 2014. gada 11. septembra spriedumā CB/Komisija (C-67/13 P, EU:C:2014:2204) Tiesa uzstāja uz gūtās pieredzes nozīmi saistībā ar tādu nolīgumu veidiem, kas ir līdzīgi strīdīgajam nolīgumam. Pārsūdzētā sprieduma 311.–326. punktā Vispārējā tiesa nepamatoti esot noraidījusi argumentu, ka bija neatbilstoši strīdīgo nolīgumu kvalificēt kā “ierobežojumu mērķa dēļ”, nepastāvot pieredzei jomā, kas ir saistīta ar nolīgumiem par izlīgumu strīdos par patentiem, kuri paredz apgrieztos maksājumus. Šādi rīkojoties, tā esot ne vien noliegusi jebkādu strīdīgā nolīguma specifiskumu salīdzinājumā ar Eiropas lēmumu pieņemšanas un tiesu praksi, kas attiecas uz konkurences tiesībām saistībā ar intelektuālā īpašuma tiesībām, bet arī abstrahējusies no doktrīnā ļoti plaši paustajiem viedokļiem par šāda veida nolīgumiem. Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzēji apgalvo – no tā, ka *Lundbeck* un *Alpharma* grupa zināja, ka to nolīgums var radīt problēmas saistībā ar konkurences tiesībām vai ka par to ir notikusi juridiska konsultācija atzinuma saņemšanas nolūkā, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 318. punktā nevarēja secināt, ka strīdīgais nolīgums ir “ierobežojums mērķa dēļ”. Tāpat arī apelācijas sūdzības iesniedzēji norāda, ka pārsūdzētā sprieduma 319. punktā, nepārkāpjot prasību par jēdziena “ierobežojums mērķa dēļ” šauru interpretāciju, Vispārējā tiesa nevarēja uzskatīt, ka pieredze saistībā ar vispārējo kolūzijas formu šajā gadījumā ļāva veikt šo kvalifikāciju, ņemot vērā specifisko raksturu, kāds piemīt nolīgumiem par izlīgumu strīdos par patentiem, kas paredz apgrieztos maksājumus, kas atrodas konkurences tiesību un patentu tiesību krustpunktā un kas turklāt acīmredzami atšķiras no tiem, kuri ir paredzēti 2008. gada 20. novembra spriedumā *Beef Industry Development Society* un *Barry Brothers* (C-209/07, EU:C:2008:643), ko Vispārējā tiesa ir citējusi pārsūdzētā sprieduma 301.–310. punktā. Strīdīgo nolīgumu varētu izskaidrot ar leģitīmu *Lundbeck* vēlmi aizsargāties pret patentu pārkāpjošu ieiešanu tā zāļu tirgū un no tās izrietošajām sekām, kā arī ar leģitīmu *Alpharma* grupas vēlmi novērst tā ieiešanas tirgū, kuras prettiesiskums būtu ticis atklāts novēloti, finansiālās un juridiskās sekas un pārvaldīt lielus patentu pārkāpjošu produktu krājumus. Apelācijas sūdzības iesniedzēji kritizē arī to, ka pārsūdzētā sprieduma 320., 321. un 325. punktā Vispārējā tiesa nav ņēmusi vērā *KFST* paziņojumu presei, saskaņā ar kuru attiecīgie nolīgumi atrodas “juridiskas ēnas zonā”, kā arī Komisijas šaubas par šo nolīgumu kvalifikāciju, kas pamatoja nozares apsekojumu, kura beigās tā uzskatīja, ka šādi nolīgumi ir jāpārbauda katrā atsevišķā gadījumā, ņemot vērā visus atbilstošos faktus. Šādi elementi neļauj secināt, kā Vispārējā tiesa to ir darījusi pārsūdzētā sprieduma 326. punktā, ka strīdīgo nolīgumu var kvalificēt kā “ierobežojumu mērķa dēļ”.
- 87 Ar ceturto pamatu, kas ir vērstas pret pārsūdzētā sprieduma 160.–247. punktu, apelācijas sūdzības iesniedzēji norāda, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu un ir pārkāpusi nevainīguma prezumpcijas principu, nepārbaudot, vai Komisija ir pierādījusi savus apgalvojumus, saskaņā ar kuriem, pirmkārt, strīdīgajā nolīgumā paredzētais ierobežojums pārsniedza jauno *Lundbeck* paņēmiena patentu tvērumu un, otrkārt, *Alpharma* grupa bija līgumā apņēmusies nepārdot to citalopramu, kas ir ražots atbilstoši paņēmienam, kurš nepārkāpj šos patentus, ko apelācijas sūdzības iesniedzēji tomēr apgalvoja pirmā atcelšanas pamata ietvaros. Šādi rīkojoties, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 162. punktā esot atbrīvojusi Komisiju no tās pierādīšanas pienākuma un tādējādi apvērsusi šo pienākumu, minētā sprieduma 162.–243. punktā liekot apelācijas sūdzības iesniedzējiem pierādīt, ka nebija tāda citaloprama pārdošanas ierobežojuma, ar ko netiek pārkāpts patents.

Tiesas vērtējums

- 88 Vispirms ir jānorāda, ka ar ceturto pamatu apelācijas sūdzības iesniedzēji pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir pārkāpusi nevainīguma prezumpcijas principu un apvērsusi pierādīšanas pienākumu, noraidot to pirmo pamatu, kas bija izvirzīts to prasības atcelt tiesību aktu pamatojumam un kas attiecās uz acīmredzamu kļūdu vērtējumā saistībā ar to, kā Komisija ir interpretējusi strīdīgā nolīguma tvērumu.
- 89 Šajā ziņā no pārsūdzētā sprieduma 157. punkta izriet, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji šajā pirmajā pamatā apgalvoja, ka Komisija ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, uzskatīdama, ka ar strīdīgo nolīgumu *Alpharma* grupa ir apņēmusies attiecīgajā laikposmā nepārdot nekādu ģenērisko citalopramu, jo tai šajā ziņā nebija pierādījumu.
- 90 No minētā sprieduma 244.–247. punkta arī izriet, ka Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Komisija ir juridiski pietiekami pierādījusi, ka strīdīgā nolīguma gramatiskā, kontekstuālā un teleoloģiskā interpretācija ļauj secināt, ka pienākumi, kurus *Alpharma* grupa ir uzņēmusies saskaņā ar šī nolīguma 1.1. punktu, attiecās ne tikai uz to citalopramu, kas ir ražots atbilstoši paņēmieniem, par kuriem šī grupa un *Lundbeck* bija atzinuši, ka tie pārkāpj jaunus *Lundbeck* paņēmiena patentus, minētā sprieduma 162.–243. punktā secīgi noraidot visus apelācijas sūdzības iesniedzēju argumentus par strīdīgā nolīguma saturu, tā noslēgšanas apstākļiem, kā arī notikumiem, kas ir norisinājušies pēc tā noslēgšanas.
- 91 Tādējādi ar ceturto pamatu apelācijas sūdzības iesniedzēji tikai lūdz Tiesu no jauna novērtēt visus Vispārējai tiesai iesniegtos faktus un pierādījumus par strīdīgā nolīguma tvērumu.
- 92 Šajā ziņā no LESD 256. panta, kā arī no Eiropas Savienības Tiesas statūtu 58. panta pirmās daļas izriet, ka apelācijas sūdzību iesniedz tikai par tiesību jautājumiem. Tādējādi vienīgi Vispārējās tiesas kompetencē ir konstatēt un izvērtēt atbilstošos faktus, kā arī izvērtēt pierādījumus. Tātad šo faktu un šo pierādījumu vērtējums, izņemot to sagrozīšanas gadījumus, nav tiesību jautājums, kas pats par sevi būtu pakļauts pārbaudei Tiesā apelācijas tiesvedībā.
- 93 Apelācijas sūdzības iesniedzēji nekādā veidā nav ne apgalvojuši, ne *a fortiori* pierādījuši, ka Vispārējā tiesa būtu sagrozījusi faktus vai pierādījumus.
- 94 Turklāt tas, ka Vispārējā tiesa nav apmierinājusi to argumentāciju, nozīmē nevis to – kā to norāda apelācijas sūdzības iesniedzēji – ka tā ir pārkāpusi nevainīguma prezumpcijas principu vai apvērsusi pierādīšanas pienākumu, bet tikai to, ka tā uzskatīja, ka to paustie argumenti nav pietiekami pārliecinoši.
- 95 Tādējādi ceturtais pamats ir jānoraida kā nepieņemams.
- 96 Runājot par trešo pamatu, ir jāatgādina, ka Tiesai jau ir bijusi iespēja precizēt – kā Vispārējā tiesa to ir norādījusi pārsūdzētā sprieduma 252.–254. punktā, kā arī 256. punktā –, ka jēdziens “ierobežojums mērķa dēļ” ir jāinterpretē šauri un to var piemērot tikai dažiem uzņēmumu noslēgtiem nolīgumiem, kas paši par sevi un ņemot vērā to noteikumu saturu, tajos izvirzītos mērķus, kā arī ekonomisko un juridisko kontekstu, kādā tie iekļaujas, rada pietiekamu kaitējumu konkurencei, lai varētu uzskatīt, ka to seku pārbaude nav nepieciešama, jo noteiktu veidu saskaņošana starp uzņēmumiem jau pēc sava rakstura var tikt uzskatīta par normālai konkurences funkcionēšanai kaitējošu (spriedums, 2020. gada 30. janvāris, *Generics (UK)* u.c., C-307/18, EU:C:2020:52, 67. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

- 97 Runājot par līdzīgiem izlīguma nolīgumiem strīdos par paņēmienu patentu attiecībā uz tādas aktīvās vielas ražošanu, kas ir kļuvusi vispārpieejama, kuri ir noslēgti starp oriģinālo zāļu ražotāju un vairākiem ģenērisko zāļu ražotājiem un kuru rezultātā tiek atlikta ģenērisko zāļu ieiešana tirgū, pēdējiem minētajiem par to no pirmā minētā saņemot monetāru vai nemonetāru līdzekļu pārskaitījumus, Tiesa atzina, ka šādus nolīgumus visos gadījumos nevar uzskatīt par “ierobežojumiem mērķa dēļ” LESD 101. panta 1. punkta izpratnē (spriedums, 2020. gada 30. janvāris, *Generics (UK)* u.c., C-307/18, EU:C:2020:52, 84. un 85. punkts).
- 98 Tomēr kvalifikācija par “ierobežojumu mērķa dēļ” ir jāveic, ja no attiecīgā izlīguma nolīguma analīzes izriet, ka tajā paredzētie līdzekļu pārskaitījumi ir izskaidrojami tikai ar patenta īpašnieka un pārkāpuma izdarītāja komercinteresēm neīstenot konkurenci atbilstoši spējām, jo nolīgumi, ar kuriem konkurenti ar konkurenci saistītos riskus apzināti aizstāj ar savstarpēju praktisku sadarbību, acīmredzami ir kvalificējami kā “ierobežojums mērķa dēļ” (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 30. janvāris, *Generics (UK)* u.c., C-307/18, EU:C:2020:52, 83. un 87. punkts).
- 99 Šīs pārbaudes veikšanas nolūkā katrā atsevišķā gadījumā ir jānovērtē, vai oriģinālo zāļu ražotāja veikto līdzekļu pārskaitījumu ģenērisko zāļu ražotājam pozitīvā bilance bija pietiekami liela, lai faktiski mudinātu pēdējo minēto atteikties ieiet attiecīgajā tirgū un tādējādi oriģinālo zāļu ražotājam neradīt konkurenci atbilstoši spējām, un nav prasīts, lai šī pozitīvā neto bilance noteikti būtu lielāka nekā ienākumi, ko šis ģenērisko zāļu ražotājs būtu guvis, ja tas būtu uzvarējis tiesvedībā par patentiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 30. janvāris, *Generics (UK)* u.c., C-307/18, EU:C:2020:52, 93. un 94. punkts).
- 100 Šajā gadījumā no pārsūdzētā sprieduma un it īpaši no tā 261., 263., 268., 296., 298. un 326. punkta vispirms izriet, ka strīdīgajā nolīgumā bija paredzēta *Alpharma* grupas apņemšanās neieiet tirgū šī nolīguma spēkā esamības laikā, pretī par to no *Lundbeck* saņemot maksājumus, kuru apmērs bija saistīts ar ieņēmumiem, ko sagaidīja *Alpharma* grupa. Vispārējā tiesa arī norādīja – ja pieņem, ka šim apmēram ir jābūt mazākam par 10 miljoniem USD, ko ir noteikusi Komisija, tas tomēr *Alpharma* grupai ir noteikts ieguvums, jo ieņēmumiem, kuri var izrietēt no tās ieiešanas tirgū, bija nejaušs raksturs.
- 101 Pēc tam minētā sprieduma 278. un 279. punktā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka strīdīgajam nolīgumam bija plašāks tvērums nekā prasībai par patenta pārkāpumu AK, kas attiecās konkrēti uz tabletēm, kuras *Alpharma* grupa jau bija saņēmusi vai pasūtījusi, un kas turklāt tikai bija apturēta ar strīdīgo nolīgumu, kas apstiprina *Lundbeck* paziņojumu, kurš ir pārņemts apstrīdētajā lēmumā, ka ar šo nolīgumu netika izbeigts strīds.
- 102 Šādi rīkojoties, Vispārējā tiesa piekrita vērtējumam, ko Komisija ir veikusi apstrīdētajā lēmumā un kas ir atgādināts pārsūdzētā sprieduma 262. punktā, saskaņā ar kuru būtībā neskaidrība par to, kā varētu noslēgties tiesvedības tiesās par jaunajiem *Lundbeck* paņēmienu patentiem, ar strīdīgo nolīgumu ir pārvērsta skaidrībā, ka *Alpharma* grupa neienāks tirgū, lai gan šis nolīgums tika noslēgts nevis pēc tam, kad šī grupa bija izanalizējusi attiecīgo paņēmienu patentu spējas, bet gan drīzāk paredzētā apgrieztā maksājuma apmēra dēļ, kas to mudināja neturpināt savus centienus ieiet tirgū.
- 103 Tādējādi, nepastāvot vajadzībai noskaidrot, vai Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 301.–310. punktā pamatoti varēja strīdīgo nolīgumu pielīdzināt nolīgumiem, kas tika aplūkoti lietā, kurā ir taisīts 2008. gada 20. novembra spriedums *Beef Industry Development Society* un

Barry Brothers (C-209/07, EU:C:2008:643), ir jāuzskata, ka, nepieļaudama tiesību kļūdu, Vispārējā tiesa secināja, ka strīdīgais nolīgums ir kvalificējams kā “ierobežojums mērķa dēļ” LESD 101. panta 1. punkta izpratnē.

- 104 Šo secinājumu nevar atspēkot ar apelācijas sūdzības iesniedzēju izvirzītajiem argumentiem.
- 105 Pirmkārt, tiem nav pamata pārnest Vispārējai tiesai, ka pārsūdzētā sprieduma 287. punktā tā nav atzinusi, ka Komisijai bija objektīvi jānovērtē *Alpharma* grupas reālās izredzes uzvarēt tiesvedībā par jaunajiem *Lundbeck* paņēmiena patentiem.
- 106 Šajā ziņā, kā tas izriet no šodien pasludinātā sprieduma lietā C-591/16 P *Lundbeck*/Komisija 60. punkta un no šodien pasludinātā sprieduma lietā C-588/16 P *Generics (UK)*/Komisija 80. punkta, tāpat kā vērtējumam par to, vai pastāv iespējamās potenciālas konkurences attiecības starp izlīguma nolīguma, piemēram, strīdīgā nolīguma pusēm (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 30. janvāris, *Generics (UK)* u.c., C-307/18, EU:C:2020:52, 50. punkts), arī attiecīgo paņēmiena patentu spēka vērtējumam un vienas vai otras attiecīgā izlīguma nolīguma puses izredžu uzvarēt vērtējumam nav nozīmes šī nolīguma kvalifikācijai par “ierobežojumu mērķa dēļ”, jo ir konstatēts, kā tas būtībā izriet no pārsūdzētā sprieduma 346. punkta, ka oriģinālo zāļu ražotāja līdzekļu pārskaitīšanas iespēja mudināja ģenērisko zāļu ražotāju atteikties ieiet tirgū (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 30. janvāris, *Generics (UK)* u.c., C-307/18, EU:C:2020:52, 89. punkts).
- 107 Strīdīgā nolīguma kvalifikācija par “ierobežojumu mērķa dēļ” ir atkarīga tikai no tā, vai šī nolīguma puses ar konkurenci saistītos riskus apzināti aizstāj ar praktisku savstarpēju sadarbību, kā tas izriet no šī sprieduma 98. punkta.
- 108 Otrkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēji nevar arī pārnest Vispārējai tiesai, ka tā strīdīgo nolīgumu ir kvalificējusi kā “ierobežojumu mērķa dēļ”, lai gan tas atbilda gan *Alpharma* grupas, gan *Lundbeck* leģitīmām raizēm tādā ziņā, ka tas šai grupai ļāva izvairīties no nelikumīgas ieiešanas tirgū finansiālajām un juridiskajām sekām, kā arī pārvaldīt lielus patentu pārkāpjošu produktu krājumus un *Lundbeck* – nodrošināties pret risku asimetriju, kāda pastāvēja starp paņēmiena patentu īpašnieku un ģenērisko zāļu ražotājiem.
- 109 Kā Vispārējā tiesa pamatoti ir atzinusi pārsūdzētā sprieduma 277. un 317. punktā, nolīgums, pirmkārt, nav pasargāts no konkurences tiesību piemērošanas tādēļ vien, ka tas attiecas uz patentu, vai tādēļ, ka ar to ir paredzēts panākt izlīgumu strīdā par patentiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1988. gada 27. septembris, *Bayer* un *Maschinenfabrik Hennecke*, 65/86, EU:C:1988:448, 15. punkts), un, otrkārt, var uzskatīt, ka tam ir ierobežojošs mērķis, pat ja tā vienīgais mērķis nav ierobežot konkurenci, bet tam ir arī citi leģitīmi mērķi (spriedums, 2008. gada 20. novembris, *Beef Industry Development Society* un *Barry Brothers*, C-209/07, EU:C:2008:643, 21. punkts).
- 110 Turklāt tas, ka pretkonkurences darbību veikšana uzņēmumam var būt visizdevīgākais vai vismazāk riskantais risinājums, arī nevar izslēgt kvalifikāciju par “ierobežojumu mērķa dēļ”.
- 111 Tiesai it īpaši jau ir bijusi iespēja atteikties izslēgt kvalifikāciju par “ierobežojumu mērķa dēļ” saistībā ar tādiem nolīgumiem kā strīdīgais nolīgums tādu iemeslu dēļ, kas ir saistīti ar faktu, ka zaudējumi, uz kuriem var atsaukties oriģinālo zāļu ražotāji prettiesiskas ģenērisko zāļu

- ienākšanas tirgū gadījumā, bieži vien ir daudz mazāki nekā zaudējumi, kas tiem ir radušies, jo publiskām iestādēm, nevis privātiem uzņēmumiem ir jānodrošina tiesību aktu prasību ievērošana (spriedums, 2020. gada 30. janvāris, *Generics (UK)* u.c., C-307/18, EU:C:2020:52, 88. punkts).
- 112 Tādējādi apelācijas sūdzības iesniedzēju minētās intereses nevar ļaut nolīgumam, par kuru šī sprieduma 103. punktā ir konstatēts, ka tas rada pietiekamu kaitējumu konkurencei, lai tiktu kvalificēts kā “ierobežojums mērķa dēļ”, izvairīties no šī kvalifikācijas.
- 113 Treškārt, apelācijas sūdzības iesniedzējiem nav pamata Vispārējai tiesai pārņemt, ka tā ir atzinusi strīdīgā nolīguma pretkonkurences mērķi, nepārbaudot “hipotētisko scenāriju”.
- 114 Kā tas izriet no šodien pasludinātā sprieduma lietā C-591/16 P *Lundbeck*/Komisija 139. punkta, šī pārbaude ļauj novērtēt saskaņotu darbību ietekmi, ņemot vērā LESD 101. pantu, ja minēto darbību analīze nenorāda uz pietiekamu kaitīgumu konkurencei, kas var ļaut to kvalificēt par “ierobežojumu mērķa dēļ” (spriedums, 2020. gada 30. janvāris, *Generics (UK)* u.c., C-307/18, EU:C:2020:52, 115. un 118. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 115 Tādējādi, kā Tiesa to ir atzinusi šodien pasludinātajā spriedumā lietā C-591/16 P *Lundbeck* /Komisija (140. punkts), ja vien netiek noliegts skaidrs nošķirums, kāds pastāv starp jēdzieniem “ierobežojums mērķa dēļ” un “ierobežojums seku dēļ”, kas izriet no paša LESD 101. panta 1. punkta formulējuma (spriedums, 2020. gada 30. janvāris, *Generics (UK)* u.c. C-307/18, EU:C:2020:52, 63. punkts), “hipotētiska scenārija” pārbaude, kuras mērķis ir atklāt konkrētu saskaņotu darbību sekas, nevar būt vajadzīga, lai saskaņotas darbības kvalificētu kā “ierobežojumu mērķa dēļ”.
- 116 Turklāt, kā tas izriet no šodien pasludinātā sprieduma lietā C-601/16 P *Arrow Group* un *Arrow Generics*/Komisija (86. punkts), vērtējuma, kas saskaņā ar šī sprieduma 98. un 99. punktu ir jāveic, lai noskaidrotu, vai tāds nolīgums kā strīdīgais nolīgums ir kvalificējams kā “ierobežojums mērķa dēļ”, mērķis nekādā ziņā nav identificēt un noteikt saskaņotu darbību pretkonkurences sekas, bet tikai noteikt šo darbību objektīvo smagumu, kas konkrēti var pamatot to, ka to sekas nav tikušas vērtētas.
- 117 Kā ir norādīts šodien pasludinātā sprieduma lietā C-591/16 P *Lundbeck*/Komisija 131. punktā un šodien pasludinātā sprieduma lietā C-601/16 P *Arrow Group* un *Arrow Generics*/Komisija 87. punktā, tas, ka šis vērtējums ir jāveic, ja vajadzīgs, pēc detalizētas attiecīgā nolīguma un it īpaši tajā paredzēto līdzekļu pārskaitījumu pamudinošās ietekmes, kā arī tā mērķu un ekonomiskā un juridiskā konteksta, kādā tas iekļaujas, analīzes, nebūt nav saistīts ar šī līguma pretkonkurences seku tirgū vērtējumu. Tas nozīmē tikai vispārīga un rūpīga pašu sarežģīto nolīgumu vērtējuma veikšanu, lai ne tikai izslēgtu kvalifikāciju par “ierobežojumu mērķa dēļ”, ja rodas šaubas par to pietiekamo kaitīgumu konkurencei, bet arī lai novērstu, ka nolīgumi var nesaņemt šādu kvalifikāciju tikai to sarežģītā rakstura dēļ un neraugoties uz to, ka to analīze liecina, ka objektīvi tie ir pietiekami kaitīgi konkurencei.
- 118 Ceturtkārt, apelācijas sūdzības iesniedzējiem nav pamata atsaukties uz to, ka pieredzes, kas judikatūrā ir prasīta, lai strīdīgo nolīgumu kvalificētu par “ierobežojumu mērķa dēļ”, šajā gadījumā nebija.

- 119 Šajā ziņā, kā Vispārējā tiesa pamatoti ir norādījusi pārsūdzētā sprieduma 319. punktā, nekādā ziņā nav vajadzīgs, lai Komisija jau iepriekš būtu nosodījusi tāda paša veida nolīgumus, kādi ir strīdīgie nolīgumi, lai tos varētu uzskatīt par tādiem, kas ir konkurences ierobežojums mērķa dēļ, lai gan tie ir noslēgti īpašā kontekstā, piemēram, saistībā ar intelektuālā īpašuma tiesībām.
- 120 Lai konkrētu nolīgumu varētu kvalificēt kā “ierobežojumu mērķa dēļ”, nozīme ir tikai tā raksturīgajām īpašībām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 30. janvāris, *Generics (UK)* u.c., C-307/18, EU:C:2020:52, 84. un 85. punkts), no kurām ir jāsecina iespējams īpašs kaitīgums konkurencei, vajadzības gadījumā veicot detalizētu šī nolīguma, tā mērķu un ekonomiskā un juridiskā konteksta, kādā tas iekļaujas, analīzi.
- 121 Strīdīgais nolīgums, kas ļāva aizkavēt *Alpharma* grupas ieiešanu tirgū un ko papildināja *Lundbeck* maksājumi tai, kuri to lielā apmēra dēļ mudināja šo grupu neturpināt savus centienus ienākt tirgū, pieder šai darbību kategorijai, kas ir īpaši kaitīgas konkurencei.
- 122 Piektkārt, apelācijas sūdzības iesniedzējiem nav pamata kritizēt Vispārējo tiesu, ka tā uzskatīja, ka *KFST* paziņojums presei nav šķērslis strīdīgā nolīguma kvalificēšanai par “ierobežojumu mērķa dēļ”.
- 123 Kā Vispārējā tiesa ir norādījusi pārsūdzētā sprieduma 320.–324. punktā, lai gan šajā paziņojumā ir minēta Komisijas nostāja saistībā ar attiecīgo nolīgumu pretkonkurences raksturu, šī nostāja papildus tam, ka tā tika pausta tikai iepriekšēja novērtējuma beigās, tika pausta nevis paziņojumā, ko ir paudusi tieši Komisija vai tās dienesti, bet kādas valsts konkurences iestādes paziņojumā, kurš uzņēmumiem nevarēja radīt tiesisko paļāvību, ka to rīcība nav pretrunā LESD 101. pantam.
- 124 Turklāt no tiem pašiem pārsūdzētā sprieduma punktiem izriet, ka *KFST* minētajā paziņojumā bija norādījis, ka minētā Komisijas nostāja it īpaši attiecās uz *Lundbeck* veikto maksājumu apjomu un ka visi nolīgumi, kuru mērķis ir nopirkt kāda konkurenta izslēgšanu no tirgus, ir vērsti pret konkurenci.
- 125 Tādējādi, ņemot vērā šos konstatējumus, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 326. punktā strīdīgo nolīgumu pamatoti varēja kvalificēt kā “ierobežojumu mērķa dēļ”, neraugoties uz *KFST* paziņojumu presei.
- 126 Sestkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēji nepamatoti pārmet Vispārējai tiesai, ka faktu, ka *Alpharma* grupa un *Lundbeck* zināja par strīdīgā nolīguma varbūtību radīt problēmas saistībā ar konkurences tiesībām un ka par šo nolīgumu ir notikusi juridiska konsultācija atzinuma saņemšanas nolūkā, pārsūdzētā sprieduma 318. punktā tā ir atzinusi par elementu, kas pamato šī nolīguma kvalifikāciju par “ierobežojumu mērķa dēļ”.
- 127 Šis arguments ir pamatots ar kļūdainu pārsūdzētā sprieduma 318. punkta interpretāciju. Apsvērums, ko Vispārējā tiesa ir paudusi šajā punktā, iekļaujas pārbaudē, kuru tā ir veikusi attiecībā uz apelācijas sūdzības iesniedzēju argumentāciju, kas attiecas uz iespējamu tiesisku nenoteiktību par tādu nolīgumu kā strīdīgie nolīgumi pretkonkurences raksturu. Vispārējā tiesa būtībā tajā ir tikai konstatējusi, ka, neraugoties uz apgalvoto juridisko nenoteiktību, gan *Lundbeck*, gan *Alpharma* grupa zināja, ka to rīcība vismaz varēja radīt problēmas no konkurences tiesību viedokļa.
- 128 Ņemot vērā iepriekš minēto, trešais un ceturtais pamats ir jānoraida attiecīgi kā nepieņemami un nepamatoti.

Par piekto pamatu

Par atbilstošajiem pārsūdzētā sprieduma punktiem

- 129 Ar piekto pamatu, kas ir izvirzīts apelācijas sūdzības iesniedzēju prasībā atcelt tiesību aktu, tie norādīja, ka Komisija ir pārkāpusi to tiesības uz aizstāvību, saprātīgā termiņā tos neinformējot par to, ka attiecībā uz tiem tiek veikta izmeklēšana, un par iebildumiem, kurus tā ir izvirzījusi attiecībā uz tiem, kā rezultātā to rīcībā nebija attaisnojošu pierādījumu.
- 130 Lai noraidītu šo pamatu, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 353.–358. punktā atgādināja par judikatūru, kas attiecas uz saprātīga termiņa ievērošanu administratīvajā procedūrā konkurences politikas jomā, kā arī par kārtību, kādā pierāda tiesību uz aizstāvību aizskārumu šī termiņa neievērošanas dēļ, atgādinot it īpaši 2006. gada 21. septembra sprieduma *Technische Unie /Komisija* (C-113/04 P, EU:C:2006:593) 42., 43. un 54. punktu, kā arī 2011. gada 29. marta sprieduma *ArcelorMittal Luxembourg/Komisija* un *Komisija/ArcelorMittal Luxembourg* u.c. (C-201/09 P un C-216/09 P, EU:C:2011:190) 118. un 120.–122. punktu.
- 131 Pārsūdzētā sprieduma 360. un 361. punktā Vispārējā tiesa vispirms atzina, ka ne pirmais, ne otrais tās administratīvās procedūras posms, kuras rezultātā tika pieņemts apstrīdētais lēmums, nepārsniedza saprātīgu termiņu.
- 132 Pēc tam minētā sprieduma 362. punktā tā atzina, ka, “ciktāl apelācijas sūdzības iesniedzēji savu pamatu balsta uz datumu, kurā Komisija pirmoreiz uzzināja par strīdīgo nolīgumu, lai pierādītu, ka tā nav izpildījusi savu pienākumu pieņemt lēmumu saprātīgā termiņā un tādējādi ir pārkāpusi to tiesības uz aizstāvību, ir svarīgi uzsvērt, ka šāda pieeja nekādā ziņā nav ievērota judikatūrā, kurā kā atskaites punkts ir ņemts datums, kurā ir veikti pirmie pasākumi, kas ir saistīti ar pārmetumu par pārkāpuma izdarīšanu”.
- 133 Visbeidzot, lai izslēgtu jebkādu administratīvās procedūras saprātīga ilguma pārkāpumu, pārsūdzētā sprieduma 367.–371. punktā tā atzina:
- “367 [...] ir jānorāda, ka prasītāji atsauca tikai uz trīs kategoriju dokumentu zudumu, proti, projektiem un komentāriem par strīdīgo nolīgumu, piemēram, projektu, kas ir minēts [*Alpharma* grupas darbinieka] 2002. gada 20. februāra e-pasta vēstulē, darbības plāniem, kuri attiecas uz citalopramu, un to ārējā padomdevēja dokumentiem.
- 368 Šajā ziņā, ja pieņem, ka prasītāji ar saviem apgalvojumiem ir izpildījuši nosacījumus par precizitāti un specifiskumu, kas ir prasīti judikatūrā, kura ir atgādināta [pārsūdzētā sprieduma] 357. punktā, ir jākonstatē, ka, ņemot vērā *KFST* paziņojumu preseī un Komisijas uzsākto nozares apsekojumu, rūpīgam uzņēmumam būtu bijis jāsaņem ikviens dokuments, kas ir noderīgs, lai nodrošinātu savu aizstāvību iespējamās procedūras par konkurences tiesību pārkāpumu ietvaros, vismaz līdz maksimālā noilguma termiņa beigām, kāds ir paredzēts Savienības tiesībās (skat. [pārsūdzētā sprieduma] 363. punktu).
- 369 Rūpība ir viens no judikatūrā izvirzītajiem nosacījumiem (skat. [pārsūdzētā sprieduma] 358. punktu), lai puse varētu lietderīgi atsaukties uz tās tiesību uz aizstāvību pārkāpumu iespējami nesaprātīgā procedūras ilguma dēļ.

- 370 Tā kā prasītāji nav paskaidrojuši īpašu notikumu rašanos, kas nav tikai vienkāršs laika notecējums, lai pamatotu attiecīgo dokumentu zudumu, to argumentam nevar piekrist.
- 371 Konkrētāk runājot par *Alpharma* grupas ārējā padomdevēja dokumentiem, ko viņš esot iznīcinājis 2007. gadā saskaņā ar Dānijas advokātu kolēģijas tiesisko regulējumu, ir jānorāda, ka prasītāji nav arī snieguši precizējumus par šo tiesisko regulējumu un katrā ziņā, ja tie būtu bijuši rūpīgi, tie paši būtu varējuši saglabāt šo dokumentu kopijas.”

Lietas dalībnieku argumenti

- 134 Ar piekto pamatu, kas ir vērsts pret pārsūdzētā sprieduma 361.–364. un 366.–371. punktu, apelācijas sūdzības iesniedzēji apgalvo, pirmkārt, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, novērtējama izmeklēšanas ilgumu, un ir pārkāpusi to tiesības uz aizstāvību, neievērojot 2015. gada 15. jūlija sprieduma *SLM un Ori Martin/Komisija* (T-389/10 un T-419/10, EU:T:2015:513) 341. punktu. Tā esot nepamatoti ņēmusi vērā tikai laikposmu pēc tam, kad *Alpharma* grupai tika paziņoti pasākumi, kuros bija norādīts, ka tā tiek vainota pārkāpumā, proti, 2010. gadu attiecībā uz *Alpharma LLC* un 2011. gadu attiecībā uz *Xellia*, nevis datumu, kad Komisija saņēma informāciju par pārkāpumu, proti, 2003. gada oktobri, kas atbilst datumam, kad *KFST* Komisijai paziņoja informāciju par attiecīgajiem nolīgumiem. Šādi rīkojoties, tā neesot atzinusi, ka Komisijai bija pienākums izklāstīt iemeslus, kuru dēļ šis ilgums nav pārmērīgs. Otrkārt, Vispārējā tiesa nepamatoti esot *Alpharma* grupai uzlikusi stingru pienākumu saglabāt dokumentus laikposmā pirms brīža, kad tā tika informēta par izmeklēšanu, kura uz to attiecas, kas ir pretrunā 2011. gada 16. jūnija spriedumam *Heineken Nederland un Heineken/Komisija* (T-240/07, EU:T:2011:284, 301. punkts). Tā it īpaši nevarēja uzskatīt, ka *Alpharma* grupai bija šāds pienākums, jo Komisija bija izmeklējusi *Lundbeck* darbības un veikusi nozares apsekojumu, lai gan nav pierādīts, ka šī grupa zināja par šīs izmeklēšanas un apsekojuma veikšanu.

Tiesas vērtējums

- 135 Piektais apelācijas sūdzības pamats būtībā ir sadalīts divās daļās.
- 136 Ar pirmo daļu apelācijas sūdzības iesniedzēji apstrīd datumu, ko Vispārējā tiesa ir atzinusi par dienu, kad Komisija uzsāka procedūru, kuras rezultātā tika pieņemts apstrīdētais lēmums, lai novērtētu šīs procedūras ilguma saprātīgo raksturu.
- 137 Ar šī pamata otro daļu apelācijas sūdzības iesniedzēji kritizē Vispārējo tiesu, ka tā ir atteikusies konstatēt to tiesību uz aizstāvību pārkāpumu minētās procedūras nesaprātīgā ilguma dēļ tāpēc, ka tie nebija izpildījuši rūpības pienākumu, kam esot bijis tiem jāliek saglabāt ikvienu dokumentu, kurš ir noderīgs, lai nodrošinātu to aizstāvību šīs pašas procedūras ietvaros.
- 138 Runājot par šī pamata pirmo daļu, ir jānorāda, kā Vispārējā tiesa to ir atgādinājusi pārsūdzētā sprieduma 356. punktā, ka saprātīga termiņa principa piemērošanas nolūkā ir jānošķir divi Komisijas īstenotās administratīvās procedūras posmi, proti, izmeklēšanas posms līdz paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanai un posms, kas atbilst atlikušās administratīvās procedūras daļai, no kuriem pirmais ilgst no pirmajiem Komisijas veiktajiem pasākumiem, kas ir saistīti ar uzņēmumam adresētiem pārmetumiem, ka tas ir izdarījis pārkāpumu, līdz iebildumu paziņošanai un otrais ilgst no šīs iebildumu paziņošanas līdz Komisijas pieņemtajam galīgajam lēmumam (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2006. gada 21. septembris, *Technische Unie/Komisija*, C-113/04 P, EU:C:2006:593, 42. un 43. punkts).

- 139 Šajā gadījumā no pārsūdzētā sprieduma 359. un 361. punkta izriet, ka pirmie pasākumi, kas bija saistīti ar Komisijas pārmetumu uzņēmumam *Zoetis*, kurš kļuvis par *Alpharma LLC*, un uzņēmumam *Xellia*, attiecīgi tika veikti 2010. gada 19. martā un 2011. gada 14. martā. Apelācijas sūdzības iesniedzēji ne apgalvo, ne *a fortiori* pierāda, ka šie datumi izriet no faktu sagrozīšanas, it īpaši tādā nozīmē, ka tas, ka Komisija saņēma informāciju, ko *KFST* nosūtīja 2003. gada oktobrī un kas attiecas uz attiecīgajiem nolīgumiem, vai jebkādi vēlāki Komisijas pasākumi, kuri ir paredzēti pārsūdzētā sprieduma 359. punktā, esot izraisījuši tās pārmetumu *Alpharma* grupai.
- 140 Tādējādi, nepieļaudama tiesību kļūdu, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 361. punktā varēja atzīt, ka ar *Zoetis* un *Xellia* saistītās procedūras pirmais posms attiecīgi sākās 2010. gada 19. martā un 2011. gada 14. martā.
- 141 Runājot par šī pamata otro daļu, ir jānorāda, ka Vispārējā tiesa divu iemeslu dēļ atteicās piekrist apelācijas sūdzības iesniedzēju apgalvojumiem par to tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, ņemot vērā ilgo laiku, kāds bija pagājis no strīdīgā nolīguma noslēgšanas līdz apstrīdētā lēmuma pieņemšanai, kā rezultātā tie nebija spējīgi atrast dažus dokumentus, ko tie uzskatīja par izšķirošiem savai aizstāvībai.
- 142 Pirmkārt, pārsūdzētā sprieduma 367. punktā tā atzina, pirmkārt, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji atsaucās tikai uz triju kategoriju dokumentu zudumu, proti, projektiem un komentāriem par strīdīgo nolīgumu, piemēram, projektu, kas ir minēts *Alpharma* grupas darbinieka 2002. gada 20. februāra e-pasta vēstulē, darbības plāniem, kuri attiecas uz citalopramu, un kāda šīs grupas ārējā padomdevēja dokumentiem. Otrkārt, minētā sprieduma 370. punktā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji nav snieguši paskaidrojumus par īpašu notikumu rašanos, kas nav tikai vienkāršs laika notecējums, lai pamatotu attiecīgo dokumentu zudumu. Treškārt, minētā sprieduma 371. punktā tā uzskatīja, ka saistībā ar *Alpharma* grupas ārējā padomdevēja dokumentiem, ko viņš esot iznīcinājis 2007. gadā saskaņā ar Dānijas advokātu kolēģijas tiesisko regulējumu, apelācijas sūdzības iesniedzēji nav arī snieguši precizējumus par šo tiesisko regulējumu un katrā ziņā, ja tie būtu bijuši rūpīgi, tie paši būtu varējuši saglabāt šo dokumentu kopijas.
- 143 Otrkārt, pārsūdzētā sprieduma 368. un 369. punktā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji nevar atsaukties uz to tiesību uz aizstāvību pārkāpumu procedūras iespējami nesamērīgā ilguma dēļ, ja tie nav izpildījuši rūpības pienākumu, par kuru ir atgādināts 2011. gada 29. marta spriedumā *ArcelorMittal Luxembourg/Komisija* un *Komisija/ArcelorMittal Luxembourg u.c.* (C-201/09 P un C-216/09 P, EU:C:2011:190, 120.–122. punkts), kas ir minēts pārsūdzētā sprieduma 358. punktā. Šajā ziņā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka, ņemot vērā *KFST* paziņojumu preseī un Komisijas uzsākto nozares apsekojumu, rūpīgam uzņēmumam ikviens dokuments, kas ir noderīgs, lai nodrošinātu savu aizstāvību iespējamā tiesvedībā par konkurences tiesību pārkāpumu, ir jāsaglabā vismaz līdz maksimālā noilguma termiņa beigām, kāds ir paredzēts Savienības tiesībās.
- 144 Runājot par šo otro Vispārējās tiesas minēto iemeslu, ir jānorāda, ka pārsūdzētā sprieduma 368. un 369. punktā Vispārējā tiesa ir piemērojusi judikatūru, kam nav nekāda sakara ar apelācijas sūdzības iesniedzēju izvirzīto iebildumu, un tāpēc uz tiem ir attiecinājusi rūpības pienākumu, kurš izriet no judikatūras, kas nav piemērojama situācijai, kādā tie atrodas.
- 145 Lai gan, pirmkārt, pārsūdzētā sprieduma 361. punktā Vispārējā tiesa pamatoti ir konstatējusi, ka administratīvā procedūra attiecībā uz *Zoetis* un *Xellia* tika sākta attiecīgi 2010. gada 19. martā un 2011. gada 14. martā un tā nebija nesaprātīgi ilga, un, otrkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēji

pārmet Komisijai – kā tas izriet no minētā sprieduma 349. punkta un no to prasības atcelt tiesību aktu –, ka par izmeklēšanu, ko Komisija bija uzsākusi 2003. gada decembrī un kas ir saistīta ar attiecīgajiem nolīgumiem, tā tos informēja tikai astoņus līdz deviņus gadus pēc izmeklēšanas uzsākšanas, kā rezultātā tie nebija spējīgi savākt noderīgus pierādījumus savai aizstāvība, Vispārējā tiesa tieši piemēroja judikatūru, kura attiecas uz tiesību uz aizstāvību pārkāpumu Komisijas īstenotās administratīvās procedūras pirmā posma nesamērīgā ilguma dēļ un it īpaši pārsūdzētā sprieduma 357., 358., 362. un 369. punktā minētā 2006. gada 21. septembra sprieduma *Technische Unie*/Komisija (C-113/04 P, EU:C:2006:593) 43., 54. un 60.–71. punktu, kā arī 2011. gada 29. marta sprieduma *ArcelorMittal Luxembourg*/Komisija un Komisija/*ArcelorMittal Luxembourg* u.c. (C-201/09 P un C-216/09 P, EU:C:2011:190) 118.–122. punktu.

- 146 Šādi rīkojoties, kaut gan netika apstrīdēts Komisijas īstenotās administratīvās procedūras ilgums, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 368. un 369. punktā uzskatīja, ka, lai novērtētu *Zoetis* un *Xellia* tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, tai bija jāpārlicinās, ka šie uzņēmumi faktiski ir izpildījuši rūpības pienākumu, kas saskaņā ar iepriekšējā punktā minētajiem spriedumiem ir jāizpilda ikvienam uzņēmumam, kurš ir ticis informēts par procedūras uzsākšanu attiecībā uz to.
- 147 Tādējādi, lai gan apelācijas sūdzības iesniedzēji pārmet Komisijai, ka tā nav pietiekami agri uzsākusi attiecībā uz *Zoetis* un *Xellia* ierosināto administratīvo procedūru, kas izraisīja to tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, Vispārējā tiesa uz tiem attiecina rūpības pienākumu, kurš izriet no judikatūras, kas ir piemērojama tikai attiecībā uz laikposmu pēc Komisijas administratīvās procedūras uzsākšanas.
- 148 Tādējādi, kā to pamatoti norāda apelācijas sūdzības iesniedzēji, Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu.
- 149 Tomēr tad, ja Vispārējās tiesas nolēmuma motīvu daļā ir atklāts Savienības tiesību pārkāpums, bet tā rezolutīvā daļa ir pamatota ar citiem tiesiskiem pamatiem, šāds pārkāpums nevar izraisīt šī nolēmuma atcelšanu un ir jāveic pamatojuma aizstāšana (spriedums, 2018. gada 6. novembris, *Scuola Elementare Maria Montessori*/Komisija, Komisija/*Scuola Elementare Maria Montessori* un Komisija/*Ferracci*, no C-622/16 P līdz C-624/16 P, EU:C:2018:873, 48. punkts).
- 150 Tā tas ir šajā gadījumā.
- 151 Lai gan, protams, Vispārējā tiesa nevarēja uz apelācijas sūdzības iesniedzējiem attiecināt rūpības pienākumu, kas ir piemērojams uzņēmumiem, kuri atrodas tādā atšķirīgā situācijā, kāda ir aplūkota šī sprieduma 145. punktā minētajos spriedumos, tomēr ir jāatzīst, ka vismaz šajā gadījumā Vispārējā tiesa varēja uz tiem attiecināt specifisku rūpības pienākumu, kas tiem liek nodrošināt, ka to grāmatvedībā vai arhīvos tiek pienācīgi uzglabāti dokumenti, kuri ļauj izsekot to darbībai, ar mērķi it īpaši, lai to rīcībā būtu nepieciešamie pierādījumi vēlāku administratīvu vai tiesas lietu gadījumā.
- 152 Tas, ka 2008. gada 15. janvārī, pamatojoties uz Regulas Nr. 1/2003 17. pantu, tika uzsākts nozares apsekojums, kura mērķis, kā tas būtībā izriet no pārsūdzētā sprieduma 22. punkta, apstrīdētā lēmuma 12. apsvēruma, kā arī 2008. gada 15. janvāra lēmuma, ar ko tiek sākts farmācijas nozares apsekojums, 3.–5. apsvēruma, bija pārbaudīt farmācijas sabiedrību noslēgtos nolīgumus, piemēram, izlīguma nolīgumus strīdos par paņēmienu patentiem, lai noskaidrotu, vai ar tiem ir pārkāpts LESD 101. un 102. pants, ir, pirmkārt, elements, ko tādi ģenērisko zāļu ražotāji kā *Zoetis* un *Xellia*, attiecībā uz kuriem Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 189. punktā ir norādījusi, ka

tie bija rūpīgi un farmācijas nozarē pieredzējuši uzņēmumi, nevarēja nezināt, un, otrkārt, elements, kam tiem bija jāliek nodrošināties pret tādu pierādījumu zudumu pagājušā laika dēļ, kuri tiem var būt noderīgi vēlāku administratīvu procedūru vai tiesvedību gadījumā.

- 153 Gan no Regulas Nr. 1/2003 sagatavošanas dokumentiem, gan no šīs regulas 17. panta 1. punkta pirmās daļas skaidri izriet, ka nozares apsekojumi ir instruments, kura mērķis ir apstiprināt prezumpcijas par konkurences ierobežojumu nozarē, uz kuru attiecas šie apsekojumi.
- 154 Tādējādi, ja Komisija uzsāk šādus apsekojumus, attiecīgajai nozarei piederošajiem uzņēmumiem un it īpaši tiem, kas ir noslēguši nolīgumus, kuri ir skaidri paredzēti lēmumā sākt attiecīgo apsekojumu, kā tas bija *Zoetis* un *Xellia* gadījumā, ir jābūt gataviem, ka attiecībā uz tiem nākotnē, iespējams, varētu tikt uzsāktas atsevišķas procedūras, vēl jo vairāk tāpēc, ka 2008. gada 15. janvāra lēmuma, ar ko tiek sākts farmācijas nozares apsekojums, 8. apsvērumā skaidri ir noteikts – “ciktāl farmācijas nozares apsekojums atklāj, ka, iespējams, pastāv pret konkurenci vērsti nolīgumi vai darbības vai dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, Komisija [...] var paredzēt [...] [sākt] izmeklēšanas attiecībā uz atsevišķām vienībām, kas varētu izraisīt lēmumu pieņemšanu atbilstoši [LESD 101. un/vai 102. pantam]”.
- 155 Tādējādi, nepastāvot vajadzībai noskaidrot, vai *Zoetis* un *Xellia* zināja vai nezināja par *KFST* paziņojumu presei, ņemot vērā iepriekš izklāstīto un to, ka 2008. gada 15. janvārī, proti, mazāk nekā četrus ar pusi gadus pēc strīdīgo nolīgumu darbības beigām, Komisija uzsāka farmācijas nozares apsekojumu, ir jāuzskata, ka apelācijas sūdzības iesniedzējiem nav pamata apgalvot, ka tas, ka Komisija attiecībā uz *Zoetis* un *Xellia* uzsāka administratīvo procedūru, tās novēlotā rakstura dēļ apdraudēja to tiesības uz aizstāvību, un tam bija jāizraisa apstrīdētā lēmuma atcelšana.
- 156 Tā tas vēl jo vairāk ir tāpēc, ka pārsūdzētā sprieduma 371. punktā Vispārējā tiesa norādīja, un apelācijas sūdzības iesniedzēji šajā apelācijas sūdzībā šo aspektu neapstrīdēja, ka, “konkrēti runājot par *Alpharma* grupas ārējā padomdevēja dokumentiem, ko viņš esot iznīcinājis 2007. gadā[, proti, pirms Komisijas nozares apsekojuma uzsākšanas,] atbilstoši Dānijas advokātu kolēģijas tiesiskajam regulējumam, ir jānorāda, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji nav arī precizējuši šo tiesisko regulējumu un katrā ziņā, ja tie būtu bijuši rūpīgi, tie būtu varējuši paši saglabāt šo dokumentu kopijas”.
- 157 Ņemot vērā iepriekš minēto, piektais pamats ir jānoraida.

Par sesto pamatu

Par atbilstošajiem pārsūdzētā sprieduma punktiem

- 158 Ar sesto pamatu, kas ir izvirzīts prasībā atcelt tiesību aktu, apelācijas sūdzības iesniedzēji norādīja, ka Komisija ir pārkāpusi nediskriminācijas principu, jo saistībā ar strīdīgo nolīgumu tā ir noteikusi sodu gan *A.L. Industrier*, kas ir *Alpharma* grupas mātesuzņēmums, un *Xellia*, kurš ir *Alpharma* grupas meitasuzņēmums, gan *Alpharma LLC*, kas ir *Alpharma* grupas mātes starpniekuzņēmums, lai gan saistībā ar nolīgumu, kurš ir noslēgts starp *Lundbeck*, no vienas puses, un *Merck KGaA* un *Generics (UK) Ltd*, no otras puses, tā sodu noteica tikai *Merck*, kas ir *Merck* grupas mātesuzņēmums, un *Generics (UK)*, kurš ir *Merck* grupas meitasuzņēmums, izslēdzot *Merck Generics Holding GmbH*, kas ir *Merck* grupas mātes starpniekuzņēmums.

159 Lai noraidītu šo pamatu, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 387.–392. punktā atzina:

“387 [...] ir jānorāda, ka attiecīgajā laikposmā *Alpharma ApS*, *Alpharma Inc.* un *A.L. Industrier* veidoja vienotu uzņēmumu, lai gan tas tā vairs nebija [apstrīdētā] lēmuma pieņemšanas laikā. Tobrīd *Xellia*, kas ir *Alpharma ApS* pēctecis, *Zoetis*, kurš ir *Alpharma Inc.* pēctecis, un *A.L. Industrier* katrs bija atsevišķs uzņēmums, kā tas izriet no [apstrīdētā] lēmuma 50.–52. un 1269.–1275. apsvēruma.

[..]

389 [...] no [apstrīdētā] lēmuma, it īpaši no tā 43., 1275., 1284. un 1286. apsvēruma, skaidri izriet, ka Komisija uzskatīja, ka *A.L. Industrier*, kas kontrolēja *Alpharma Inc.*, kopā ar šo uzņēmumu veidoja vienotu uzņēmumu, ieskaitot arī *Alpharma ApS*. Turklāt prasītāji neapstrīd, ka šie trīs uzņēmumi veidoja vienotu uzņēmumu strīdīgā nolīguma noslēgšanas laikā.

390 Runājot par *Merck* grupu, no [apstrīdētā] lēmuma izriet (31. zemsvītras piezīme), ka *Generics (UK)*, kas bija uzņēmums, kurš ar *Lundbeck* noslēdzis divus attiecīgos nolīgumus, laikposmā, uz kuru tie attiecas, bija *Merck Generics Holding* kontrolē, ko savukārt kontrolēja *Merck*. Tāpat arī [apstrīdētajā] lēmumā ir norādīts, ka 2007. gadā *Generics (UK)* tika pārdots citam uzņēmumam, līdz ar to tas izstājās no *Merck* grupas (33. apsvērums).

391 Savukārt no Komisijas atbildes uz Vispārējās tiesas jautājumu un no dokumenta, ko tā iesniedza šajā sakarā, izriet, ka [apstrīdētā] lēmuma pieņemšanas laikā *Merck* un *Merck Generics Holding* joprojām ietilpa vienā un tajā pašā uzņēmumā. Lai gan, kā to norāda prasītāji, šis apstāklis nav minēts [apstrīdētajā] lēmumā, ir jākonstatē, ka minētais dokuments ietilpst Komisijas administratīvās lietas materiālos, līdz ar to tas bija tās rīcībā, kad tā pieņēma šo lēmumu.

392 Turklāt ir jānorāda, ka, ņemot vērā *A.L. Industrier* finansiālo stāvokli, Komisijai noteikti bija pamats atzīt *Zoetis* par solidāri atbildīgu par *Xellia* izdarīto pārkāpumu, jo pretējā gadījumā tikai pēdējais minētais būtu bijis atbildīgs par gandrīz visa ar *Alpharma* grupas izdarīto pārkāpumu saistītā naudas soda samaksu, kas šī naudas soda samaksu būtu padarījis nenoteiktāku. Savukārt, tā kā *Merck* kontrolē *Merck Generics Holding*, pēdējā minētā finanšu līdzekļi var tikt izmantoti, lai maksātu *Merck* grupai noteikto naudas sodu, un šajā nolūkā nav vajadzīgs to paredzēt [apstrīdētā] lēmuma rezolutīvajā daļā.”

Lietas dalībnieku argumenti

160 Ar sesto pamatu, kas ir vērstas pret pārsūdzētā sprieduma 378.–394. punktu, apelācijas sūdzības iesniedzēji apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu, apstiprinot apstrīdēto lēmumu, ciktāl tas bija adresēts *Zoetis*, kas kļuvis par *Alpharma LLC*, nevis *Merck Generics Holding*, lai gan nekas šajā lēmumā nepamato abu šo uzņēmumu situāciju nošķiršanu. Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzēji pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir aizstājusi pamatojumu un ir pārkāpusi judikatūru, saskaņā ar kuru pamatojuma nenorādīšanu nevar novērst tādējādi, ka ieinteresētā persona par attiecīgā lēmuma pamatojumu uzzina Savienības tiesās notiekošajā tiesvedībā, atsaucoties uz 2012. gada 19. jūlija sprieduma *Alliance One International un Standard Commercial Tobacco/Komisija (C-628/10 P un C-14/11 P, EU:C:2012:479)* 74. punktu.

161 Komisija uzskata, ka šis pamats nav pamatots.

Tiesas vērtējums

- 162 Ar apelācijas sūdzības sestā pamata pirmo daļu apelācijas sūdzības iesniedzēji būtībā pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu, noraidīdama sesto pamatu, ko tie bija izvirzījuši prasības atcelt tiesību aktu pamatojumam.
- 163 Šajā ziņā ir jāatgādina – ja uzņēmums pārkāpj Savienības konkurences noteikumus, saskaņā ar personiskās atbildības principu tam ir jāatbild par šo pārkāpumu (spriedums 2017. gada 27. aprīlis, *Akzo Nobel u.c./Komisija*, C-516/15 P, EU:C:2017:314, 49. punkts).
- 164 Ja šādu uzņēmumu veido vairākas fiziskas vai juridiskas personas, Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktā nav noteikts, kuru juridisko vai fizisko personu Komisijai ir pienākums saukt pie atbildības par pārkāpumu un sodīt, uzliekot naudas sodu (spriedums, 2017. gada 27. aprīlis, *Akzo Nobel u.c./Komisija*, C-516/15 P, EU:C:2017:314, 50. un 51. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 165 Tomēr, īstenojot savas pilnvaras noteikt sodu, kas ir ierobežotas ar iepriekšējā punktā atgādināto judikatūru, Komisija nedrīkst pārkāpt vienlīdzīgas attieksmes principu, kurš prasa, lai līdzīgas situācijas netiktu izvērtētas atšķirīgi un dažādas situācijas netiktu izvērtētas vienādi, ja vien šādi pieejai nav objektīva attaisnojuma (spriedums, 2020. gada 24. septembris, *Prysmian un Prysmian Cavi e Sistemi/Komisija*, C-601/18 P, EU:C:2020:751, 101. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra), kā Vispārējā tiesa to ir norādījusi pārsūdzētā sprieduma 386. punktā.
- 166 Turklāt ir jāatgādina – ja uzņēmums ar savu rīcību ir pārkāpis LESD 101. pantu, tas nevar izvairīties no jebkāda soda tāpēc, ka citam tirgus dalībniekam nav ticis uzlikts naudas sods (spriedums, 2017. gada 9. marts, *Samsung SDI un Samsung SDI (Malaysia)/Komisija*, C-615/15 P, nav publicēts, EU:C:2017:190, 37. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra). It īpaši uzņēmums, kam ir uzlikts naudas sods par to, ka tas ir bijis aizliegtas vienošanās dalībnieks, pārkāpjot konkurences noteikumus, nevar prasīt atcelt vai samazināt šo naudas sodu tāpēc, ka cits šīs pašas aizliegtās vienošanās dalībnieks nav ticis sodīts par tā daļēju vai pilnīgu dalību minētajā aizliegtās vienošanās darbībā (spriedums, 2017. gada 9. marts, *Samsung SDI un Samsung SDI (Malaysia)/Komisija*, C-615/15 P, nav publicēts, EU:C:2017:190, 38. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 167 Šajā gadījumā Vispārējā tiesa katrā ziņā pārsūdzētā sprieduma 387.–392. punktā konstatēja, ka *Alpharma LLC* un *Merck Generics Holding* apstrīdētā lēmuma pieņemšanas laikā bija dažādās situācijās, ņemot vērā, pirmkārt, ka *Xellia*, *Zoetis*, kas kļuva par *Alpharma LLC*, un *A.L. Industrier* katrs bija atsevišķs uzņēmums, bet *Merck* un *Merck Generics Holding*, kas attiecīgi ir *Generics (UK)*, kurš izstājās no *Merck* grupas pēc attiecīgā nolīguma darbības beigām, galvenais mātesuzņēmums un mātesuzņēmums, ietilpa vienā un tajā pašā uzņēmumā un, otrkārt, attiecīgajos nolīgumos iesaistīto uzņēmumu īpašo finansiālo stāvokli.
- 168 Tādējādi, tā kā apelācijas sūdzības iesniedzēji neatrodas situācijā, kas ir līdzīga *Merck Generics Holding* situācijai, tiem nav pamata pārnest Vispārējai tiesai, ka tā ir pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu.

- 169 Šo secinājumu nevar atspēkot ar faktu, uz ko apelācijas sūdzības iesniedzēji ir atsaukušies šī pamata otrajā daļā, saskaņā ar kuru, lai pamatotu atšķirīgu attieksmi pret *Zoetis*, kas ir kļuvis par *Alpharma LLC*, un *Merck Generics Holding*, Vispārējā tiesa esot papildinājusi apstrīdētā lēmuma pamatojumu, norādot, ka *Zoetis* neietilpst tajā pašā uzņēmumā, kurā ietilpa *A.L. Industrier* apstrīdētā lēmuma pieņemšanas laikā.
- 170 Papildus tam, ka šis pārsūdzētā sprieduma 387. punkta otrajā teikumā sniegtais Vispārējās tiesas precizējums ir tikai viens no diviem iemesliem, kuri pamato apelācijas sūdzības iesniedzēju un *Merck Generics Holding* situāciju nošķiršanu, jo apelācijas sūdzības iesniedzēji nav apstrīdējuši otro iemeslu, kas ir saistīts ar attiecīgajos nolīgumos iesaistīto sabiedrību īpašo finansiālo stāvokli un kas ir norādīts pārsūdzētā sprieduma 392. punktā, ir jānorāda – kā Vispārējā tiesa to ir izklāstījusi pārsūdzētā sprieduma 387. punktā – minētais precizējums izriet no paša apstrīdētā lēmuma.
- 171 Tā kā akta pamatojums ir jāvērtē, ņemot vērā ne tikai tā formulējumu, bet arī tā kontekstu, kā arī visas tiesību normas, kas regulē attiecīgo jomu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1990. gada 14. februāris, *Delacre u.c./Komisija*, C-350/88, EU:C:1990:71, 16. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra), vajadzības gadījumā ņemot vērā to, ka šis akts ir pieņemts tā adresātam zināmā kontekstā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 17. septembris, *Rosneft u.c./Padome*, C-732/18 P, nav publicēts, EU:C:2020:727, 77. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra), tas, ka paskaidrojums, kuru Komisija ir sniegusi savos rakstveida apsvērumos Vispārējā tiesā, kā tas izriet no pārsūdzētā sprieduma 379. punkta, skaidri un izsmeļoši nav ietverts apstrīdētajā lēmumā, noteikti nevar izraisīt to, ka Vispārējā tiesa nevar ņemt vērā šo paskaidrojumu, kā arī šajā lēmumā ietvertos elementus, lai atbildētu uz prasītāja argumentāciju (pēc analogijas skat. spriedumu, 2003. gada 30. septembris, *Freistaat Sachsen u.c./Komisija*, C-57/00 P un C-61/00 P, EU:C:2003:510, 62. un 63. punkts).
- 172 Tā tam it īpaši ir jābūt gadījumā, ja Vispārējai tiesai ir jāatbild uz tādu argumentāciju kā apelācijas sūdzības iesniedzēju argumentācija, saskaņā ar kuru Komisija esot pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu apstrīdētā lēmuma sagatavošanas stadijā, jo, kā tas ir atgādināts šī sprieduma 164. punktā, uzņēmumā, ko veido vairākas fiziskas vai juridiskas personas, Komisija principā var brīvi izvēlēties to personu, kuru tā sauc pie atbildības par pārkāpumu, un nebūtu saprātīgi tai uzlikt pienākumu savā lēmumā un attiecībā uz katru uzņēmumu, kam tas adresēts, paskaidrot iemeslus, kuru dēļ tā sauc pie atbildības vai nu visas fiziskās vai juridiskās personas, kas veido uzņēmumu vai uzņēmumus, kuri ir piedalījušies darbībās, kas ir pretrunā LESD 101. vai 102. pantam, vai arī tikai daļu no tām.
- 173 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, sestais pamats ir jānoraida kā nepamatots.

Par septīto pamatu

Par atbilstošajiem pārsūdzētā sprieduma punktiem

- 174 Pārsūdzētā sprieduma 401.–407. punktā Vispārējā tiesa ir noraidījusi septītā pamata otro daļu, kuru apelācijas sūdzības iesniedzēji ir izvirzījuši prasības atcelt tiesību aktu pamatojumam un ar ko tie norāda, ka Komisija, aprēķinot tiem noteikto naudas sodu, nav ņēmusi vērā tiesiskās nenoteiktības situāciju saistībā ar strīdīgā nolīguma vērtējumu, ņemot vērā konkurences tiesības.

- 175 Vispirms pārsūdzētā sprieduma 403.–405. punktā tā atgādināja Tiesas judikatūru, no kuras izriet prasība par pārkāpumu paredzamību, kā arī judikatūru, kas attiecas uz nosacījumu, ka LESD 101. un 102. panta pārkāpumam ir jābūt izdarītam “tīši vai nolaidības dēļ” Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta pirmās daļas izpratnē. Minētā sprieduma 407. punktā Vispārējā tiesa arī norādīja, ka *Alpharma* grupa nezināja, ka strīdīgā nolīguma noslēgšana var būt problemātiska no konkurences tiesību viedokļa.
- 176 Pēc tam Vispārējā tiesa norādīja, ka no pārsūdzētā sprieduma 314. un 318. punkta izriet, ka nebija tiesiskas nenoteiktības saistībā ar iespēju tādu nolīgumu, kam ir strīdīgā nolīguma iezīmes un kas ir noslēgts šādā kontekstā, kvalificēt kā “ierobežojumu mērķa dēļ”.

Lietas dalībnieku argumenti

- 177 Ar septīto pamatu, kas ir vērstas pret pārsūdzētā sprieduma 401.–407. punktu, apelācijas sūdzības iesniedzēji pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir pārkāpusi tiesiskās drošības principu, uzskatīdama, ka nepastāv tiesiska nenoteiktība saistībā ar strīdīgā nolīguma kvalificēšanu par ierobežojumu mērķa dēļ, un tādējādi ļaudama Komisijai tiem noteikt ļoti lielu naudas sodu. Šo tiesiskās nenoteiktības situāciju pierādot *KFST* paziņojumi, kā arī tā nozares apsekojuma ilgums, kas tika veikts pirms procedūras, kuras beigās tika pieņemts apstrīdētais lēmums, kā arī šī lēmuma garums.
- 178 Komisija apgalvo, ka šis pamats ir nepamatots.

Tiesas vērtējums

- 179 Kā Vispārējā tiesa pamatoti ir atgādinājusi pārsūdzētā sprieduma 405. punktā, uzņēmumam var noteikt sodu par rīcību, kas ietilpst LESD 101. panta 1. punkta piemērošanas jomā, ja tas nevarēja nezināt par savas rīcības pretkonkurences raksturu, neatkarīgi no tā, vai tas zināja vai nezināja par Līguma konkurences tiesību normu pārkāpumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 18. jūnijs, *Schenker & Co. u.c.*, C-681/11, EU:C:2013:404, 37. punkts).
- 180 No tā izriet – kā Vispārējā tiesa to ir atgādinājusi pārsūdzētā sprieduma 404. punktā un kā Tiesa to ir nospriedusi šodien pasludinātajā spriedumā lietā C-588/16 P *Generics (UK)/Komisija* (137. punkts) – tas, ka šāds uzņēmums juridiski kļūdaini ir kvalificējis rīcību, ar kuru ir pamatots konstatējums par pārkāpumu, nevar to atbrīvot no naudas soda noteikšanas, ja tas objektīvi varēja noteikt, ka šai rīcībai ir pretkonkurences raksturs, vajadzības gadījumā saņemot atbilstošus padomus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 18. jūnijs, *Schenker & Co. u.c.*, C-681/11, EU:C:2013:404, 38. punkts).
- 181 Šajā gadījumā Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 315.–317. punktā, uz kuriem ir izdarīta atsauce šī paša sprieduma 406. punktā, pamatoti ir norādījusi, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, kā tas ir atgādināts šī sprieduma 109. punktā, nolīgums nav pasargāts no konkurences tiesību piemērošanas tādēļ vien, ka tas attiecas uz patentu, vai tādēļ, ka ar to ir paredzēts panākt izlīgumu strīdā par patentiem.
- 182 Turklāt pārsūdzētā sprieduma 318. punktā, kas arī ir minēts šī paša sprieduma 406. punktā, Vispārējā tiesa būtībā norādīja, ka gan no *Lundbeck*, gan no *Alpharma* grupas viedokļa strīdīgais nolīgums vismaz varēja radīt problēmas saistībā ar konkurences tiesībām, jo *Lundbeck* uzskatīja,

- ka “nolīgumu noslēgšana ar ģenērisko [zāļu ražotājiem] tika uzskatīta par “grūtu” no konkurences tiesību viedokļa”, un *Alpharma* grupa strīdīgā nolīguma projektu bija nodevusi atzinuma saņemšanai no padomdevēja, kas ir eksperts konkurences tiesību jomā.
- 183 Tādējādi Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 407. punktā pamatoti uzskatīja, ka *Alpharma* grupai bija zināms, ka strīdīgā nolīguma noslēgšana varēja būt problemātiska no konkurences tiesību viedokļa. Līdz ar to apelācijas sūdzības iesniedzēji nevar pārņemt Vispārējai tiesai, ka tā ir pārkāpusi tiesiskās drošības principu, ļaujot Komisijai tiem noteikt naudas sodu strīdīgā nolīguma noslēgšanas dēļ.
- 184 Šo secinājumu nevar atspēkot ar *KFST* paziņojumu presei to pašu iemeslu dēļ, kas ir izklāstīti šī sprieduma 123. un 124. punktā.
- 185 Ja minētais paziņojums nav šķērslis strīdīgā nolīguma kvalificēšanai par “ierobežojumu mērķa dēļ”, tas *a fortiori* nevar liegt par to noteikt sodu, pat nosakot naudas sodu tādā apmērā, ko apelācijas sūdzības iesniedzēji uzskata par ļoti lielu.
- 186 Šķērslis šī soda noteikšanai nevar būt arī apelācijas sūdzības iesniedzēju minētais fakts, ka ar tādiem nolīgumiem kā strīdīgie nolīgumi saistīto tiesisko nenoteiktību apstiprina nozares apsekojuma ilgums, kas tika veikts pirms procedūras, kuras beigās tika pieņemts apstrīdētais lēmums, kā arī šī lēmuma garums.
- 187 Papildus tam, ka saskaņā ar pārsūdzēto spriedumu apelācijas sūdzības iesniedzēji nenorādīja uz šiem elementiem ne trešajā atcelšanas pamatā, kas attiecas uz LESD 101. panta 1. punkta pārkāpumu, ņemot vērā strīdīgā nolīguma kvalificēšanu par “ierobežojumu mērķa dēļ”, ne septītajā atcelšanas pamatā, kurš attiecas uz kļūdām, kas ir pieļautas tiem noteiktā naudas soda apmēra aprēķinā, pietiek norādīt, kā tas izriet no šī sprieduma 153. un 154. punkta, ka šāds apsekojums tika uzsākts, lai apstiprinātu vai atspēkotu prezumpcijas par konkurences ierobežojumu nozarē, uz kuru tas attiecas, un ka nekas neļauj apstiprināt tēzi, ka tā ilgums ļauj novērst šaubas, ko Komisija ir paudusi attiecībā uz konkrētiem nolīgumiem, uz kuriem attiecas šis pats apsekojums.
- 188 Tāpat arī lēmuma garumam nav nozīmes šajā ziņā, jo šī sprieduma 120. punktā jau ir atgādināts, ka liguma kvalificēšana par “ierobežojumu mērķa dēļ” var nozīmēt detalizētu šī nolīguma, tā mērķu un ekonomiskā un juridiskā konteksta, kādā tas iekļaujas, analīzi. Konkrētāk runājot par apstrīdēto lēmumu, ir jānorāda, ka tas attiecas uz pieciem dažādiem uzņēmumiem, kā arī uz sešiem dažādiem nolīgumiem, kas nozīmē specifisku vērtējumu, un tas bija adresēts divpadsmit sabiedrībām.
- 189 Līdz ar to septītais pamats ir jānoraida kā nepamatots.

Par astoto pamatu

Par atbilstošajiem pārsūdzētā sprieduma punktiem

- 190 Lai noraidītu septīto pamatu, ko apelācijas sūdzības iesniedzēji ir izvirzījuši prasības atcelt tiesību aktu pamatojumam un kas attiecas uz kļūdām, kuras skar tiem noteiktā naudas soda apmēra aprēķinu, Vispārējā tiesa vispirms pārsūdzētā sprieduma 398. punktā it īpaši atzina, ka Komisija pamatoti uzskatīja, ka attiecīgais pārkāpums ir smags. Pēc tam saistībā ar naudas soda

pamatsummas noteikšanu tā pārsūdzētā sprieduma 414.–433. punktā norādīja, ka Komisija ir izmantojusi 2006. gada Pamatnostādņu naudas sodu aprēķināšanai 37. punktu, lai noraidītu vispārējo naudas sodu aprēķināšanas metodoloģiju, kas ir paredzēta šajās pamatnostādnēs, un par pamatsummu ir izvēlējusies to maksājumu vērtību, ko *Alpharma* grupa bija saņēmusi no *Lundbeck*, un apelācijas sūdzības iesniedzēji to nepārmet Komisijai.

Lietas dalībnieku argumenti

- 191 Ar astoto pamatu apelācijas sūdzības iesniedzēji pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir noraidījusi to argumentus, kas attiecas uz to, ka, aprēķinot tiem noteiktā naudas soda apmēru, Komisija nav ņēmusi vērā pārkāpuma smagumu. Vispārējā tiesa, pārkāpjot Regulas Nr. 1/2003 21. panta 3. punktu, esot atzinusi, ka Komisija, kā tas izriet no apstrīdētā lēmuma 1361. punkta, nosaka ģenērisko zāļu ražotājiem uzlikto naudas sodu apmēru, nenoskaidrojot pārkāpumus atkarībā no to rakstura vai to ģeogrāfiskā tvēruma vai atkarībā no tiem piederošajām tirgus daļām, lai gan it īpaši šajā gadījumā paziņojumā par iebildumiem pārkāpums tika kvalificēts kā “ļoti smags”, pēc tam apstrīdētajā lēmumā – vienkārši kā “smags”.
- 192 Komisija uzskata, ka astotais pamats ir jānoraida.

Tiesas vērtējums

- 193 Kā tas izriet no pārsūdzētā sprieduma 419. un 421. punkta, ir jānorāda, ka *Alpharma* grupai noteiktā naudas soda apmērs tika aprēķināts nevis atbilstoši vispārējai metodoloģijai, kas ir paredzēta 2006. gada Pamatnostādnēs naudas sodu aprēķināšanai, bet, izmantojot metodi, ar kuru no tās tiek izdarīta atkāpe, kā tas ir atļauts to 37. punktā, un apelācijas sūdzības iesniedzēji to nav apstrīdējuši. Komisijai šīs pamatnostādnes un it īpaši to 19.–22. punkts, kurā ir noteikts pienākums noteikt naudas soda pamatsummu atkarībā no precīzas attiecīgā pārkāpuma smaguma pakāpes, nav saistošas.
- 194 Līdz ar to apelācijas sūdzības astotais pamats ir jāsaprot tādējādi, ka tā mērķis ir apšaubīt nevis Komisijas izmantoto metodoloģiju, ko ir apstiprinājusi Vispārējā tiesa, bet pašu tā naudas soda apmēru, kas ar apstrīdēto lēmumu ir noteikts izdarītā pārkāpuma dēļ, kura smagumu Vispārējā tiesa pamatoti ir konstatējusi pārsūdzētā sprieduma 398. punktā.
- 195 Šajā ziņā saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Tiesai, apelācijas tiesvedībā lemjot par tiesību jautājumiem, taisnīguma apsvērumu dēļ nav ar savu vērtējumu jāaizstāj Vispārējās tiesas vērtējums, kuru tā, īstenojot tai piešķirto neierobežoto kompetenci, ir veikusi, lemjot par to naudas sodu apmēru, kas uzņēmumiem ir piemēroti par Savienības tiesību pārkāpumu (spriedums, 2018. gada 26. septembris, *Philips* un *Philips France*/Komisija, C-98/17 P, nav publicēts, EU:C:2018:774, 107. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 196 Tikai tad, ja Tiesa uzskatītu, ka sankcijas apmērs ir ne vien neatbilstošs, bet arī tādā mērā pārmērīgs, ka tas ir nesamērīgs, tai būtu jākonstatē tiesību kļūda, ko Vispārējā tiesa ir pieļāvusi neatbilstoša naudas soda apmēra dēļ (spriedums, 2018. gada 26. septembris, *Philips* un *Philips France*/Komisija, C-98/17 P, nav publicēts, EU:C:2018:774, 107. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

- 197 Tādējādi pamats, ar ko tiek apšaubīts naudas soda apmērs, kuru ir novērtējusi Vispārējā tiesa, bet kurā nav minēti iemesli, kuru dēļ šis apmērs ir tādā mērā pārmērīgs, ka tas ir nesamērīgs, ir nepieņemams (spriedums, 2018. gada 25. jūlijs, *Orange Polska*/Komisija, C-123/16 P, EU:C:2018:590, 115. punkts).
- 198 Šajā gadījumā apelācijas sūdzības iesniedzēji nekādā ziņā nav ne norādījuši, ne *a fortiori* pierādījuši, ka naudas sods, kas tiem ir noteikts apstrīdētajā lēmumā un ko Vispārējā tiesa ir apstiprinājusi, bija tādā mērā pārmērīgs, ka tas bija nesamērīgs.
- 199 Tādējādi apelācijas sūdzības astotais pamats ir jānoraida kā nepieņemams.

Par devīto pamatu

Par atbilstošajiem pārsūdzētā sprieduma punktiem

- 200 Lai noraidītu astoto pamatu, ko apelācijas sūdzības iesniedzēji ir izvirzījuši prasības atcelt tiesību aktu pamatojumam un kas attiecas uz acīmredzamu kļūdu vērtējumā, kura ir saistīta ar tā naudas soda maksimālā apmēra noteikšanu, kura kopparādnieks bija *A.L. Industrier*, kas strīdīgā nolīguma noslēgšanas laikā bija *Alpharma* grupas mātesuzņēmums, ciktāl Komisija šajā ziņā esot ņēmusi vērā 2011. gada apgrozījumu, nevis lielāko 2012. gada apgrozījumu, kā rezultātā *A.L. Industrier* esot tikusi uzlikta atbildība par lielākas tā naudas soda daļas samaksu, kas solidāri tika noteikts *A.L. Industrier*, *Alpharma LLC* un *Xellia Pharmaceuticals*, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 449.–456. punktā, pirmkārt, norādīja, ka Komisija nebija ņēmusi vērā pēdējo pilno finanšu gadu, kas bija pirms dienas, kad tika pieņemts apstrīdētais lēmums, proti, 2012. gadu, bet iepriekšējo gadu, proti, 2011. gadu, jo šis pēdējais minētais bija pēdējais pilnais parastās [saimnieciskās] darbības finanšu gads, un, otrkārt, uzskatīja, ka Komisijai bija pamats šādi rīkoties, ciktāl 2012. finanšu gads bija *A.L. Industrier* aktīvu likvidācijas gads, kurā bija redzami ieņēmumi, kas nav saistīti ar parasto saimniecisko darbību.
- 201 Pārsūdzētā sprieduma 458. un 459. punktā Vispārējā tiesa atzina:

“458 [...] ir jānorāda, ka saskaņā ar judikatūru mērķis, ar kādu [Regulas Nr. 1/2003] 23. panta 2. punktā ir noteikta robeža 10 % apmērā no katra tā uzņēmuma apgrozījuma, kas ir piedalījies pārkāpumā, it īpaši ir novērst, ka naudas soda uzlikšana tādā apmērā, kas ir lielāks par šo robežu, pārsniedz uzņēmuma maksātspēju dienā, kad tas ir atzīts par atbildīgu par pārkāpumu un kad Komisija tam ir noteikusi naudas sodu (spriedums [2014. gada 4. septembris,] *YKK u.c./Komisija*, [C-408/12 P, EU:C:2014:2153], 63. punkts; šajā nozīmē skat. arī spriedumus [2005. gada 15. jūnijs,] *Tokai Carbon u.c./Komisija*, [T-71/03, T-74/03, T-87/03 un T-91/03, nav publicēts, EU:T:2005:220], 389. punkts, un 2011. gada 16. novembris, *Kendrion/Komisija*, T-54/06, EU:T:2011:667, 91. punkts).

459 Tādējādi, izslēgusi, ka *A.L. Industrier* piemērojamais maksimālais apmērs varētu tikt noteikts, ņemot vērā 2012. gadu, proti, gadu, kas ir tieši pirms tā, kurā tika pieņemts [apstrīdētais] lēmums, Komisija nevarēja atkāpties līdz pat 2005. [gadam], bet tai bija jāizmanto apgrozījums, kurš gūts iepriekšējā gadā, proti, gadā pirms 2012. [gada], kura laikā *A.L. Industrier* saimnieciskā darbība bija uzskatāma par parasto darbību, neatkarīgi no tā darbības nozarēm.”

Lietas dalībnieku argumenti

- 202 Ar devīto pamatu, kas ir vērstas pret pārsūdzētā sprieduma 458. un 459. punktu, apelācijas sūdzības iesniedzēji pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir pārkāpusi Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktu, kā arī 2007. gada 7. jūnija spriedumu *Britannia Alloys & Chemicals*/Komisija (C-76/06 P, EU:C:2007:326, 20. punkts) un 2014. gada 15. maija spriedumu *1. garantovaná*/Komisija (C-90/13 P, nav publicēts, EU:C:2014:326, 15.–17. punkts), piemērojot kļūdainu kritēriju, lai noteiktu atbilstošo finanšu gadu ar nolūku noteikt naudas soda maksimālo apmēru, kādu var noteikt *A.L. Industrier*.
- 203 Vispārējā tiesa pārāk šauri esot interpretējusi Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktu, ņemdama vērā tikai mērķi novērst, ka naudas sodi pārsniedz uzņēmumu maksātspēju, nelīdzsvarojot to ar citu mērķi – uzliktajiem naudas sodiem nodrošināt pietiekami preventīvu iedarbību. Tādējādi, ņemot vērā šī uzņēmuma apgrozījumu 2011. gadā, tā *A.L. Industrier* esot uzlikusi neatbilstošu naudas sodu, ņemot vērā tā maksātspēju un tā reālo ekonomisko situāciju laikposmā, kurā tika izdarīts pārkāpums. Replikas rakstā apelācijas sūdzības iesniedzēji precizē, ka pārsūdzētā sprieduma 459. punktā Vispārējā tiesa 2005. gadu esot noraidījusi kā atsauces gadu tikai tāpēc vien, ka tas neesot pēdējais *A.L. Industrier* parastās [saimnieciskās] darbības gads pirms 2012. gada.
- 204 Komisija savukārt uzskata, ka devītais pamats ir nepieņemams, jo konstatējums, ka pēdējais pilnais finanšu gads, kas atspoguļo *A.L. Industrier* parasto saimniecisko darbību, ir tas, kurš atbilst 2011. gadam, ir faktu jautājums un katrā ziņā nepamatots.

Tiesas vērtējums

- 205 Vispirms ir jānorāda, ka ar šo pamatu apelācijas sūdzības iesniedzēji kritizē nevis Vispārējās tiesas veikto vērtējumu attiecībā uz 2011. finanšu gada vai 2005. finanšu gada parasto raksturu, kas ir faktu vērtējums, kuru nevar apstrīdēt apelācijas tiesvedībā, ja apelācijas sūdzības iesniedzēji ne apgalvo, ne *a fortiori* ir pierādījuši faktu vai pierādījumu sagrozīšanu, bet gan kritēriju, ko Vispārējā tiesa ir izmantojusi, lai noraidītu 2012. finanšu gada ņemšanu vērā.
- 206 Tādējādi pretēji tam, ko apgalvo Komisija, šis pamats ir pieņemams.
- 207 Tāpat tas ir arī, ciktāl iespējama Vispārējās tiesas pieļautas tiesību kļūdas konstatācija attiecībā uz kritēriju, kas ir piemērots, izvēloties finanšu gadu, kurš ir kalpojis par pamatu *A.L. Industrier* solidāri noteiktā naudas soda daļas maksimālā apmēra noteikšanai, neizraisa to, ka šim uzņēmumam, attiecībā uz kuru apstrīdētais lēmums ir kļuvis galīgs, tiek palielināta tam noteiktā solidārās atbildības daļa, ko turklāt apelācijas sūdzības iesniedzēji neprasa, un tā ietekmēs tikai pēdējos minētos.
- 208 Pēc būtības ir jāatgādina, ka Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta otrajā daļā ir paredzēts tā naudas soda maksimālā apmēra noteikšanas mehānisms, ko Komisija ir uzlikusi uzņēmumiem par LESD 101. un 102. panta pārkāpumu, lai novērstu, ka šie naudas sodi ir nesamērīgi salīdzinājumā ar attiecīgo uzņēmumu lielumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2007. gada 7. jūnijs, *Britannia Alloys & Chemicals*/Komisija, C-76/06 P, EU:C:2007:326, 24. punkts) un ka tie pārsniedz 10 % no kopējā apgrozījuma, kuru tie ir guvuši finanšu gadā, kas ir pirms tā, kurā tika pieņemts Komisijas lēmums, ar ko tiem ir noteikts sods.

- 209 Šajā ziņā Tiesai jau ir bijusi iespēja precizēt, ka jēdziena “iepriekšējais finanšu gads” noteikšanai Komisijai katrā konkrētā gadījumā, ņemot vērā kontekstu, kā arī ar Regulu Nr. 1/2003 izveidotās sodu sistēmas izvirzītos mērķus, ir jānovērtē iecerētā ietekme uz attiecīgo uzņēmumu, it īpaši, ņemot vērā apgrozījumu, kas atspoguļo šī uzņēmuma patieso ekonomisko situāciju laikposmā, kad ir ticis izdarīts pārkāpums (spriedums, 2007. gada 7. jūnijs, *Britannia Alloys & Chemicals* /Komisija, C-76/06 P, EU:C:2007:326, 25. punkts).
- 210 Tādējādi tai ir tiesības neņemt vērā pēdējo finanšu gadu, kas ir pirms tā, kurā Komisija pieņēma lēmumu, ja tas neatbilst pilnam parastas saimnieciskās darbības gadam divpadsmit mēnešu laikposmā (spriedums, 2007. gada 7. jūnijs, *Britannia Alloys & Chemicals*/Komisija, C-76/06 P, EU:C:2007:326, 26. punkts).
- 211 Tomēr, ņemot vērā ar Regulu Nr. 1/2003 izveidotās sodu sistēmas būtību, kontekstu, kā arī tās izvirzītos mērķus, tai ir jāņem vērā pirmais pilnais iepriekšējais parastās saimnieciskās darbības finanšu gads.
- 212 Šajā gadījumā no pārsūdzētā sprieduma 451. un 459. punkta izriet, ka Vispārējā tiesa uzskatīja, pirmkārt, ka pēdējais finanšu gads pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas, proti, tas, kas atbilst 2012. gadam, nebija parastās saimnieciskās darbības finanšu gads, jo tas bija aktīvu likvidācijas gads, un, otrkārt, ka finanšu gads, kurš atbilst 2011. gadam, bija parastās saimnieciskās darbības gads.
- 213 Ņemot vērā šos konstatējumus, kas ir saistīti ar Vispārējās tiesas neatkarīgu faktu vērtējumu un attiecībā uz kuriem apelācijas sūdzības iesniedzēji nav atsaukušies uz sagrozišanu, Vispārējā tiesa pamatoti, nenovērtējot, vai ir lietderīgi izmantot apgrozījumu, kas ir gūts iepriekšējā finanšu gadā, šajā gadījumā gadā, kurš atbilst 2005. gadam, varēja ņemt vērā tā finanšu gada apgrozījumu, kas atbilst 2011. gadam, lai aprēķinātu tā naudas soda maksimālo apmēru, kurš *A.L. Industrier* ir noteikts atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta otrajai daļai.
- 214 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, devītais apelācijas sūdzības pamats ir jānoraida kā nepamatots un tādējādi apelācijas sūdzība ir jānoraida kopumā.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 215 Atbilstoši Reglamenta 138. panta 1. punktam, kas piemērojams apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz šī paša reglamenta 184. panta 1. punktu, lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs.
- 216 Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējiem atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tiem spriedums ir nelabvēlīgs, ir jāpiespriež apelācijas sūdzības iesniedzējiem segt savus, kā arī atlīdzināt Komisijas tiesāšanās izdevumus.
- 217 Atbilstoši Reglamenta 140. panta 1. punktam, kas saskaņā ar tā 184. panta 1. punktu ir piemērojams apelācijas tiesvedībā, dalībvalstis un iestādes, kuras iestājušās lietā, sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.
- 218 Tādējādi Apvienotā Karaliste sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

- 1) **Apelācija sūdzību noraidīt.**
- 2) ***Xellia Pharmaceuticals ApS* un *Alpharma LLC* sedz savus un atlīdzina Eiropas Komisijas tiesāšanās izdevumus.**
- 3) **Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.**

[Paraksti]